

Interreg

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Ελλάδα-Κύπρος

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

ΑνΔιΚαΤ

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ: Πανεπιστήμιο Κύπρου, Ωκεανογραφικό Κέντρο

Πρωτόκολλο / οδηγίες ανάπτυξης και λειτουργίας δικτύου καταδυτικών πάρκων και οδηγός καλών πρακτικών για προστασία θαλάσσιας ζωής

Αρ. Παραδοτέου: 6.6.1

Οδηγός καλός πρακτικών

26/12/2021

Συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΤΠΑ) και από Εθνικούς Πόρους της Ελλάδας και της Κύπρου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	6
2 ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΩΝ & ΣΧΕΤΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ	7
2.1 ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ	7
2.1.1 Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982 (Σύμβαση UNCLOS)	7
2.1.2 Σύμβαση για την προστασία του θαλασσίου περιβάλλοντος και των παράκτιων περιοχών της Μεσογείου (Σύμβαση Βαρκελώνης)	9
2.1.3 Σύμβαση για την Ευρωπαϊκή Άγρια Ζωή και τους Φυσικούς Οικοτόπους (Σύμβαση της Βέρνης)	12
2.1.4 Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλομορφία (Σύμβαση του Ναϊρόμπι)	12
2.1.5 Σύμβαση για την προστασία των μεταναστευτικών ειδών πανίδας (Σύμβαση της Βόννης)	13
2.1.6 Σύμβαση της UNESCO για την Παγκόσμια Πολιτιστική και Φυσική Κληρονομιά	14
2.1.7 Σύμβαση της UNESCO για την προστασία της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς	16
2.2 ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ	19
2.2.1 Ευρωπαϊκό Νομοθετικό Πλαίσιο σχετικό με το Θαλάσσιο Χωροταξικό Σχεδιασμό	20
2.2.1.1 Οδηγία 2014/89/ΕΕ περί θεσπίσεως πλαισίου για το θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό	20
2.2.1.2 Οδηγία 2007/2/ΕΚ για τη δημιουργία υποδομής χωρικών πληροφοριών (INSPIRE)	22
2.2.2 Ευρωπαϊκό Νομοθετικό Πλαίσιο για τη Βιοποικιλότητα και το Θαλάσσιο Περιβάλλον	23
2.2.2.1 Οδηγία 2008/56/ΕΚ Οδηγία πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική	23

- 2.2.2.2 Οδηγία (ΕΕ) 2017/845 για την τροποποίηση της Οδηγίας 2008/56/ΕΚ 24
- 2.2.2.3 Οδηγία 92/43/ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας. 25
- 2.2.2.4 Οδηγία 2009/147/ΕΚ περί της διατηρήσεως των άγριων πτηνών (κωδικοποίηση Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ) 27
- 2.2.2.5 Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του δικτύου Natura 2000 στο θαλάσσιο περιβάλλον. Εφαρμογή των Οδηγιών 92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΚ 30
- 2.2.2.6 Οδηγία 2008/99/ΕΚ, σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος, μέσω του ποινικού δικαίου 32
- 2.2.2.7 Οδηγία 2006/7/ΕΚ, σχετικά με τη διαχείριση της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης 34
- 2.2.2.8 Σύμβαση της Βαρκελώνης & Μεσογειακό Σχέδιο Δράσης του Προγράμματος Περιβάλλοντος των Ηνωμένων Εθνών (UNEP / MAP) 36

2.3 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΕΛΛΑΔΑΣ ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

2.3.1 Εθνικό Πλαίσιο Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού Error! Bookmark not defined.

2.3.1.1 Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού & Αειφόρου Ανάπτυξης **Error! Bookmark not defined.**

2.3.1.2 Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού & Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό **Error! Bookmark not defined.**

2.3.1.3 Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες **Error! Bookmark not defined.**

2.3.1.4 Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη Βιομηχανία **Error! Bookmark not defined.**

2.3.1.5 Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για Α.Π.Ε. **Error! Bookmark not defined.**

2.3.2 Εθνικοί Στρατηγικοί στόχοι για τη βιοποικιλότητα και την προστασία του θαλασσιού περιβάλλοντος Error! Bookmark not defined.

2.3.2.1	Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα (2014–2029)	Error! Bookmark not defined.
2.3.2.2	Εθνική στρατηγική για την προστασία και διαχείριση του θαλάσσιου περιβάλλοντος	Error! Bookmark not defined.
2.3.2.3	N. 3937/2011 «Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις»	Error! Bookmark not defined.
2.3.2.4	Θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές	Error! Bookmark not defined.
2.3.2.5	Εθνικό νομοθετικό πλαίσιο για την άσκηση καταδύσεων αναψυχής και την ίδρυση καταδυτικών πάρκων	Error! Bookmark not defined.
2.3.2.6	Βύθιση πλοίων, ναυαγίων, πλωτών ναυπηγημάτων ή άλλων τεχνητών καταφυγίων ιχθύων	Error! Bookmark not defined.
2.3.3	Εθνικό νομοθετικό πλαίσιο για την αρχαιολογία	Error! Bookmark not defined.
2.4	ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΚΥΠΡΟΥ	37
2.4.1	Εθνικό Νομοθετικό Πλαίσιο για το Θαλάσσιο Χωροταξικό Σχεδιασμό	37
2.4.2	Εθνικό Νομοθετικό Πλαίσιο για τη Βιοποικιλότητα και το Θαλάσσιο Περιβάλλον	40
2.4.2.1	N.153(I)/2003 - Ο περί προστασίας και διαχείρισης της φύσης και της άγριας ζωής νόμος του 2003	40
2.4.2.2	N.152(I)/2003 – Ο περί προστασίας και διαχείρισης των άγριων πτηνών	42
2.4.2.3	Το δίκτυο Natura 2000 στην Κύπρο	43
2.4.2.4	Νομοθετικό πλαίσιο για τους τεχνητούς υφάλους	44
2.4.2.5	Εθνικό νομοθετικό πλαίσιο για τα καταδυτικά πάρκα και τα υποβρύχια μουσεία	49
2.4.3	Εθνικό Νομοθετικό Πλαίσιο για την Αρχαιολογία	50
2.4.3.1	ΚΕΦ. 31 - Περί Αρχαιοτήτων Νόμος	50
2.4.3.2	ΚΔΠ218/2016 – Οι περί της προστασίας Ενάλιων Αρχαιοτήτων Κανονισμοί του 2016	54

2.5 ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ	58
2.5.1 Καταδύσεις αναψυχής	58
2.5.2 Άσκηση καταδυτικής δραστηριότητας σε οργανωμένους υποδοχείς	58
2.5.2.1 Θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές (ΘΠΠ)	58
3 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΚΥΠΡΟΥ	61
3.1.1 Καταδύσεις αναψυχής	61
3.1.2 Άσκηση καταδυτικής δραστηριότητας σε οργανωμένους υποδοχείς	61
3.1.2.1 Θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές (ΘΠΠ)	61
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	63

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το έργο στοχεύει στην ανάπτυξη ενός δικτύου καταδυτικών διαδρομών σε θαλάσσιες περιοχές της Ελλάδας και της Κύπρου, ως εργαλείο για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, τη διατήρηση της φυσικής και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, την ευαισθητοποίηση του κοινού για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος καθώς και τη βιώσιμη ανάπτυξη του τουρισμού, ιδιαίτερα του καταδυτικού, εμπλουτίζοντας και διαφοροποιώντας τις παρεχόμενες τουριστικές υπηρεσίες.

Το έργο προβλέπει την οριοθέτηση δύο (2) τουλάχιστον προστατευόμενων περιοχών με χάραξη καταδυτικών διαδρομών στην Ελλάδα, σε δύο (2) από τις οποίες θα γίνει και πόντιση τεχνητών υφάλων με σκοπό την αύξηση της βιοποικιλότητας. Στην Κύπρο θα γίνει πόντιση τεχνητών υφάλων και αγαλμάτων στη θέση Δασούδι. Επιπρόσθετα το έργο προβλέπει την χαρτογράφηση και εξέταση της δυνατότητας κήρυξης Ενάλιων Επισκέψιμων Αρχαιολογικών Χώρων σε περιοχές οι οποίες παρουσιάζουν μεγάλο πολιτισμικό ενδιαφέρον, όπως η Λέρος και οι Φούρνοι στην Ελλάδα ενώ για την Κύπρο προβλέπεται καθαρισμός, αποκατάσταση και αποτύπωση του αρχαίου λιμανιού Αμαθούντας για σκοπούς ανάδειξης και δημιουργίας καταδυτικής διαδρομής.

Σκοπό της παρούσας μελέτης αποτελεί η ανάπτυξη και καταγραφή κατευθυντήριων οδηγιών οι οποίες θα μπορούν να προσαρμοσθούν στις τοπικές συνθήκες και ανάγκες για την κατάρτιση κανονισμού λειτουργίας για τις προστατευόμενες περιοχές/ καταδυτικά πάρκα που θα προκύψουν (με άξονες την προστασία του περιβαλλοντικού και πολιτιστικού αποθέματος της κάθε περιοχής, λαμβάνοντας επίσης υπόψη κοινωνικό-οικονομικά κριτήρια), καθώς και με την ανάπτυξη των προδιαγραφών και του πρωτοκόλλου ανάπτυξης, οργάνωσης και λειτουργίας δικτύου καταδυτικών προορισμών (προσδιορισμός των προδιαγραφών ανάπτυξης και λειτουργίας δικτύου των προτεινόμενων καταδυτικών προορισμών, για την ανάπτυξη συνεργειών, συνεργασίας, ανταλλαγής τεχνογνωσίας κ.λπ.). Επιπρόσθετα, η δράση στοχεύει στη σύνταξη και δημιουργία οδηγού καλών πρακτικών για τη διενέργεια καταδύσεων και την προστασία της θαλάσσιας ζωής. Το ΩΚ-ΠΚ πέραν από τη σύνταξη και δημιουργία του οδηγού καλών πρακτικών για τη διενέργεια καταδύσεων και την προστασία της θαλάσσιας ζωής, θα εκτυπώσει τον οδηγό αυτό ώστε να δοθεί στους χρήστες της περιοχής.

1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Το παρόν παραδοτέο περιλαμβάνει την καταγραφή του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου που αφορά την προστασία θαλάσσιων περιοχών, την ανάλυση των νομοθετικών απαιτήσεων που διέπουν τις καταδύσεις αναψυχής και την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού, καθώς και τον προσδιορισμό καλών πρακτικών για χρήση των σχετικών περιοχών από δύτες, χειριστές σκαφών, κολυμβητές, με απώτερο στόχο την προστασία της θαλάσσιας βιοποικιλότητας.

2 ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΩΝ & ΣΧΕΤΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Στο ευρύτερο πλαίσιο του θαλάσσιου τουρισμού, περιλαμβάνεται και ένας ιδιαίτερα σημαντικός τομέας, αυτός του καταδυτικού τουρισμού. Το γενικότερο πλαίσιο του θαλάσσιου τουρισμού, όπως και το ειδικότερο πλαίσιο του καταδυτικού τουρισμού, αφορούν σε μεγάλο βαθμό χώρες με σημαντικού μήκους ακτογραμμή, όπως η Ελλάδα και η Κύπρος. Κατά συνέπεια, ένα πλαίσιο ανάπτυξης προς αυτή την κατεύθυνση θα μπορούσε να αποτελέσει σημαντικό οικονομικό μοχλό ανάπτυξης τόσο σε περιφερειακό επίπεδο, όσο και σε εθνικό.

2.1 ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

Στο υποκεφάλαιο αυτό πραγματοποιείται συνοπτική αναφορά στις διεθνείς συμβάσεις κλειδιά οι οποίες σχετίζονται με τους στόχους και τα θέματα με τα οποία ασχολείται το πρόγραμμα ΑνΔικαΤ. Σ' αυτές ανήκει η σύμβαση UNCLOS του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της θάλασσας, η σύμβασης της Βαρκελώνης για την προστασία της Μεσογείου θάλασσας και τα πρωτόκολλα αυτής. Επίσης γίνεται συνοπτική αναφορά στη σύμβαση της Βέρνης για την Ευρωπαϊκή Άγρια Ζωή και τους Φυσικούς Οικοτόπους, στη σύμβαση του Ναϊρόμπι για τη βιολογική ποικιλομορφία και στη σύμβαση της Βόννης για την προστασία των μεταναστευτικών ειδών πανίδας. Τέλος, γίνεται αναφορά στις συμβάσεις της UNESCO για την Παγκόσμια Πολιτιστική και Φυσική Κληρονομιά.

2.1.1 Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982 (Σύμβαση UNCLOS)

Η διεθνής σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το δίκαιο της θάλασσας, δημιουργήθηκε ως μια κοινή παγκόσμια προσπάθεια για τη διατήρηση της τάξης στα πελάγη, θεσπίζοντας μέτρα προς την ορθή χρήση των ωκεανών και των θαλάσσιων πόρων. «Γεννήθηκε» σε μια καίρια στιγμή για το παγκόσμιο, όπου οι εντάσεις μεταξύ των κρατών για τις συγκρουόμενες απαιτήσεις επί των ωκεανών και των θαλάσσιων πόρων ήταν ιδιαίτερα έντονες, ενώ παράλληλα τα θέματα ρύπανσης της θάλασσας έμεναν χωρίς αντιμετώπιση, χωρίς τη δυνατότητα ρίψης ευθυνών στον οποιονδήποτε. Οι προσπάθειες για τη θέσπιση του δικαίου της θάλασσας ξεκίνησαν το 1973, στη διάσκεψη που οργάνωσε ο ΟΗΕ και ολοκληρώθηκαν με την υπογραφή της Σύμβασης του 1982 των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της θάλασσας (UNCLOS), στις 10

Δεκεμβρίου του 1982 στο Montenegro Bay της Τζαμάικα. Η σύμβαση τέθηκε σε ισχύ στις 16 Νοεμβρίου του 1994 και σήμερα οδεύει προς παγκόσμια συμμετοχή, με 168 συμβαλλόμενα μέλη, συμπεριλαμβανομένης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η σύμβαση αυτή έχει κυρωθεί τόσο απ' την Κύπρο, η οποία στις 14 Νοεμβρίου του 1988 θέσπισε σχετικό κυρωτικό νόμο (Ν. 203/88).

Η σύμβαση UNCLOS, ως ένα εκ των σημαντικότερων νομικών οργάνων του 20^{ου} αιώνα, επέφερε ουσιαστικές καινοτομίες στο διεθνές δίκαιο των συνθηκών, μέσω της οποίας αναγνωρίστηκε για πρώτη φορά ότι τα προβλήματα που αφορούν τον ωκεάνιο χώρο σχετίζονται στενά και πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ως ένα ενιαίο σύνολο. Μέσω αυτής θεσπίστηκε ότι ο πυθμένας της θάλασσας και των ωκεανών, πέραν των ορίων των εθνικών δικαιοδοσιών αποτελούν «κοινή κληρονομιά της ανθρωπότητας», γι' αυτό τόσο η χρήση, όσο και η προστασία τους είναι παράλληλα δικαίωμα και ευθύνη όλων. Εκτός αυτού, έκανε λόγο για την υποχρεωτική διευθέτηση των διαφορών, θέτοντας το γενικό νομικό πλαίσιο για όλες τις δραστηριότητες εντός και επί των ωκεανών, παρέχοντας παράλληλα λεπτομερείς κανόνες για τις χρήσεις που λαμβάνουν χώρα στους ωκεανούς και καθορίζοντας τα δικαιώματα και τις ευθύνες όλων (Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης των Ηνωμένων Εθνών, 2017).

Συνοπτικά, η συνθήκη UNCLOS καλύπτει τα εξής θέματα:

- I. Τα όρια των θαλάσσιων ζωνών (χωρικά ύδατα, παρακείμενη ζώνη, Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη, υφαλοκρηπίδα).
- II. Τα δικαιώματα ναυσιπλοΐας, συμπεριλαμβανομένων των στενών που χρησιμοποιούνται για διεθνή ναυσιπλοΐα.
- III. Την ειρήνη και την ασφάλεια στους ωκεανούς και στα πελάγη.
- IV. Τη διατήρηση και τη διαχείριση των ζώντων θαλάσσιων πόρων.
- V. Την προστασία και τη συντήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος.
- VI. Την επιστημονική έρευνα
- VII. Τις δραστηριότητες στο θαλάσσιο πυθμένα, πέραν των ορίων των εθνικών δικαιοδοσιών.
- VIII. Τις διαδικασίες για διευθέτηση των διαφωνιών ανάμεσα στα κράτη.

2.1.2 Σύμβαση για την προστασία του θαλασσίου περιβάλλοντος και των παράκτιων περιοχών της Μεσογείου (Σύμβαση Βαρκελώνης)

Η Σύμβαση της Βαρκελώνης δημιουργήθηκε με κεντρικό σκοπό την προστασία της Μεσογείου θάλασσας από διάφορες πηγές ρύπανσης, και όχι μόνο. Αναγνωρίζοντας τη σπουδαία και πολυδιάστατη σημασία της Μεσογείου, ως ένα μοναδικό θαλάσσιο οικοσύστημα, αλλά και ως χώρου με πολιτιστική, οικονομική αλλά και γεωγραφική σπουδαιότητα, θεωρήθηκε αναγκαία η θέσπιση πολιτικής υπέρ της προστασίας της. Η πλούσια βιολογική ποικιλομορφία της αναδεικνύεται απ' τα πιο κάτω στατιστικά στοιχεία, που δείχνουν ότι σε μόλις 0.7% εκ της συνολικής θαλάσσιας έκτασης, η Μεσόγειος θάλασσα αποτελεί καταφύγιο για 7.5% όλων των θαλάσσιων οργανισμών πανίδας και 18% των θαλάσσιων ειδών χλωρίδας (Τμήμα Περιβάλλοντος, 2018a).

Το 1975, το Πρόγραμμα Περιβάλλοντος των Ηνωμένων Εθνών (UNEP), κατανοώντας τα πιο πάνω, πήρε την πρωτοβουλία να θεσπίσει το Μεσογειακό Σχέδιο Δράσης (Mediterranean Action Plan - MAP), το πρώτο ιστορικά πρόγραμμα προστασίας του θαλασσίου περιβάλλοντος, το οποίο και υιοθετήθηκε τότε από 16 Μεσογειακά κράτη. Ένα χρόνο μετά, πραγματοποιήθηκε η θέσπιση της Σύμβασης για την προστασία της Μεσογείου θάλασσας κατά της ρύπανσης και των αρχικά 6 πρωτοκόλλων της, τα οποία κι αποτελούν το νομικό πλαίσιο του Σχεδίου Δράσης της.

Αρκετά χρόνια μετά, τα Μεσογειακά κράτη που είχαν υπογράψει τη συνθήκη αναγνώρισαν τη σημασία της ενιαίας προστασίας των φυσικών πόρων που είχαν αλλοιωθεί, ακολουθώντας κοινή στρατηγική, με στόχο την αειφόρο ανάπτυξη. Για το λόγο αυτό έθεσαν συγκεκριμένους στρατηγικούς άξονες οι οποίοι στόχευαν:

- α) στην εκτίμηση και τον έλεγχο της θαλάσσιας ρύπανσης,
- β) στην αειφόρο ανάπτυξη των θαλάσσιων και των παράκτιων φυσικών πόρων,
- γ) στην ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών πρακτικών για την κοινωνικό-οικονομική ανάπτυξη,
- δ) στην προστασία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της Μεσογείου,
- ε) στην ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ των Μεσογειακών χωρών,
- στ) στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου
- ζ) στην επίτευξη του στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης.

Οι προαναφερόμενοι στόχοι μεταφράστηκαν σε επτά πρωτόκολλα τα οποία και ψηφίστηκαν το 1995, στη συνθήκη της Βαρκελώνης, η οποία πραγματοποιήθηκε και πάλι στη Βαρκελώνη και αναθεώρησε το πρώτο κείμενο του 1976 (Φατσής, 2012).

Τα πρωτόκολλα που υιοθετήθηκαν απ' την Ευρωπαϊκή Ένωση, και την Κύπρο δίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Τόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση, όσο και το κράτος της Κύπρου, προχώρησαν σε ψήφιση αποφάσεων για κύρωση της σύμβασης της Βαρκελώνης και των πρωτοκόλλων της. Οι αποφάσεις αυτές αναφέρονται επιγραμματικά στον πιο κάτω πίνακα. Περισσότερες πληροφορίες για τη σχετική κοινοτική και εθνική νομοθεσία θα δοθούν στα κεφάλαια του κοινοτικού και του εθνικού νομοθετικού πλαισίου.

Πίνακας 2.1: Αποφάσεις για κύρωση των επτά πρωτοκόλλων της σύμβασης της Βαρκελώνης απ' την Ευρωπαϊκή Ένωση, και την Κύπρο.		
Τίτλος πρωτοκόλλου	Ευρωπαϊκή Ένωση	Κύπρος
Πρωτόκολλο για την πρόληψη της ρύπανσης της Μεσογείου Θάλασσας από την απόρριψη αποβλήτων και άλλων υλικών από πλοία και αεροσκάφη (Dumping Protocol)	Απόφαση συμβουλίου αρ. 77/585/EEC η οποία ψηφίστηκε στις 25 Ιουλίου 1977	Κυρωτικός νόμος Ν. 51/79 , ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 8 Ιουνίου 1979. Τροποποιητικός νόμος Ν.20(III)/2001 , ο οποίος ψηφίστηκε στις 15 Οκτωβρίου 2001.
Πρωτόκολλο πρόληψης και συνεργασίας σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης (θέματα ρύπανσης από πλοία και καταστάσεις έκτακτης ανάγκης)	Απόφαση συμβουλίου αρ. 2004/575/EC η οποία ψηφίστηκε στις 29 Απριλίου 2004.	Κυρωτικός νόμος Ν.51/79 , ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 8 Ιουνίου 1979.
Πρωτόκολλο για ρύπανση από χερσαίες πηγές και δραστηριότητες	Απόφαση συμβουλίου αρ. 83/101/EEC , η οποία ψηφίστηκε στις 28 Φεβρουαρίου 1983	Κυρωτικός Νόμος Ν.266/1987 ο οποίος ψηφίστηκε στις 27 Νοεμβρίου 1987. Τροποποιητικός νόμος Ν.19(III)/2001 ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 12 Οκτωβρίου 2001.
Πρωτόκολλο των ειδικά προστατευόμενων περιοχών και της βιολογικής ποικιλότητας	Απόφαση συμβουλίου αρ. 84/132/EEC η οποία ψηφίστηκε την 1 Μαρτίου 1984	Απόφαση υπουργικού συμβουλίου Αρ. 42.825, η οποία λήφθηκε στις 12 Ιουνίου 1995. Τροποποιητικός νόμος Ν.20(III)/2001 , ο οποίος ψηφίστηκε στις 15 Οκτωβρίου 2001.
Πρωτόκολλο Υπεράκτιας Ρύπανσης (ρύπανση από την εξερεύνηση και εκμετάλλευση)	Απόφαση συμβουλίου 81/420/EEC η οποία ψηφίστηκε στις 19 Μαΐου 1981	Απόφαση υπουργικού συμβουλίου Αρ. 51.944, η οποία λήφθηκε στις 14 Ιουνίου 2000. Τροποποιητικός νόμος Ν.20(III)/2001 , ο οποίος ψηφίστηκε στις 15 Οκτωβρίου 2001.
Πρωτόκολλο για ρύπανση από επικίνδυνα απόβλητα	Απόφαση συμβουλίου 81/420/EEC η οποία ψηφίστηκε στις 19 Μαΐου 1981	Ο πιο σχετικός νόμος με το πρωτόκολλο αυτό είναι ο περί αποβλήτων Νόμος Ν.185(Ι)/2011 .
Πρωτόκολλο για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών	Απόφαση συμβουλίου αρ. 2010/631/EU η οποία ψηφίστηκε στις 13 Σεπτεμβρίου 2010.	Η εφαρμογή του είναι δεσμευτική για την Κύπρο, παρόλο που δεν το υπέγραψε ακόμη (Τμήμα Περιβάλλοντος, 2018α).

2.1.3 Σύμβαση για την Ευρωπαϊκή Άγρια Ζωή και τους Φυσικούς Οικοτόπους (Σύμβαση της Βέρνης)

Η Σύμβαση της Βέρνης, για την Ευρωπαϊκή Άγρια Ζωή και τους Φυσικούς Οικοτόπους υπογράφηκε στις 19 Σεπτεμβρίου, 1979. Στόχος της η προώθηση της συνεργασίας ανάμεσα στα συμμετέχοντα κράτη, με γνώμονα τη διατήρηση της άγριας πανίδας και χλωρίδας, και των οικοτόπων τους, και την παράλληλη προστασία των απειλούμενων μεταναστευτικών ειδών (Τμήμα Περιβάλλοντος, 2018b).

Σύμφωνα με τη σύμβαση της Βέρνης, τα συμμετέχοντα κράτη οφείλουν να συμβάλλουν στην:

- α) Προώθηση εθνικών πολιτικών για τη διατήρηση της άγριας ζωής (πανίδας και χλωρίδας) και των φυσικών οικοτόπων αυτών.
- β) Ενσωμάτωση της διατήρησης της άγριας ζωής στον εθνικό προγραμματισμό της κάθε συμμετέχουσας χώρας και παράλληλη ανάπτυξη των περιβαλλοντικών πολιτικών.
- γ) Προώθηση της εκπαίδευσης και της διάδοσης των πληροφοριών για τις ανάγκες διατήρησης των ειδών άγριας πανίδας, χλωρίδας και των φυσικών οικοτόπων αυτών.

Η σύμβαση αυτή ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία της Κύπρου μέσω του Κυρωτικού Νόμου Ν.24/1988, περί της «Διατήρησης της Ευρωπαϊκής Άγριας Ζωής και των Φυσικών Οικοτόπων».

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα υιοθέτησε τη σύμβαση της Βέρνης, μέσω τη θέσπισης των Οδηγιών 2009/147/ΕΚ «για τη Διατήρηση των Άγριων Πτηνών» και 92/43/ΕΟΚ «για τη Διατήρηση των Φυσικών Οικοτόπων και της Άγριας Πανίδας και Χλωρίδας». Όπως θα αναφερθεί με μεγαλύτερη ανάλυση στη συνέχεια, μέσω των Οδηγιών αυτών επιτρέπεται η εγκαθίδρυση ενός Ευρωπαϊκού Δικτύου προστατευόμενων περιοχών (Natura 2000), με στόχο την αντιμετώπιση της συνεχιζόμενης απώλειας της βιοποικιλότητας εξαιτίας των ανθρωπογενών επιδράσεων.

2.1.4 Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλομορφία (Σύμβαση του Ναϊρόμπι)

Οι βιολογικοί πόροι της γης αποτελούν τη βάση της παγκόσμιας οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Για το λόγο αυτό η προστασία και διαφύλαξη τους για τις μελλοντικές γενεές, αποτελεί ζήτημα υψίστης σημασίας, ανά το παγκόσμιο. Το

Πρόγραμμα Περιβάλλοντος του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (UNEP) έχοντας αναγνωρίσει το πιο πάνω, προχώρησε, το 1988, στη δημιουργία επιτροπών που αποτελούνταν από εμπειρογνώμονες σε θέματα βιολογικής ποικιλότητας. Στόχος των επιτροπών αυτών, η διερεύνηση της αναγκαιότητας προς τη θέσπιση μιας σχετικής σύμβασης για την προστασία της βιολογικής ποικιλομορφίας (Secretariat of the Convention on Biological Diversity, 2018).

Λίγους μήνες μετά πραγματοποιήθηκε με την παράλληλη συμβολή νομικών εμπειρογνομόνων η δημιουργία ενός παγκόσμιου νομικού εργαλείου για τη διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιολογικής ποικιλομορφίας. Το κείμενο της συγκεκριμένης σύμβασης υιοθετήθηκε στη διάσκεψη του Ναϊρόμπι, στις 22 Μαΐου 1992. Μέχρι τις 4 Ιουνίου 1993 είχε 168 υπογραφές, κι έτσι στις 29 Δεκεμβρίου 1993 τέθηκε κι επίσημα σε ισχύ.

Ως κύριους άξονες της έχει τα πιο κάτω:

1. Την διατήρηση της βιολογικής ποικιλότητας
2. Τη βιώσιμη χρήση των περιβαλλοντικών πόρων, όσον αφορά τη βιολογική ποικιλότητα.
3. Την ίση και δίκαιη ανταλλαγή των ωφελημάτων που προκύπτουν απ' την αξιοποίηση των γενετικών πόρων, μεταξύ των αναπτυγμένων και των αναπτυσσόμενων κρατών.

Σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα της σύμβασης Ναϊρόμπι, μέχρι στιγμής 196 κράτη συμμετέχουν στη συγκεκριμένη σύμβαση με 168 εξ αυτών να την έχουν ήδη υπογράψει. Η Κύπρος προχώρησε στην επικύρωση της με τη θέσπιση του Νόμου [N4\(III\)/96](#) της 29^{ης} Μαρτίου 1996. Αντίστοιχα, στην Ελλάδα κυρώθηκε με το [N. 3233/2004 \(ΦΕΚ 51/A/18-02-2004\)](#).

2.1.5 Σύμβαση για την προστασία των μεταναστευτικών ειδών πανίδας (Σύμβαση της Βόννης)

Η Σύμβαση για την Προστασία των Μεταναστευτικών Ειδών Πανίδας, ή διαφορετικά η Σύμβαση της Βόννης, έχει ως στόχο τη διατήρηση όλων των μεταναστευτικών ειδών σε όλη την ακτίνα τους.

Η συγκεκριμένη σύμβαση υιοθετήθηκε το 1979 και τέθηκε σε εφαρμογή το 1985. Έχει ως κύριο άξονά της τη συνεργασία των συμβαλλόμενων μερών, για τη

διατήρηση των μεταναστευτικών ειδών και των οικοτόπων τους. Αυτό είναι εφικτό μέσω της παροχής αυστηρής προστασίας για τα απειλούμενα μεταναστευτικά είδη, όπως περιλαμβάνονται στο Παράρτημα 1 της Σύμβασης. Παράλληλα στοχεύει στη λήψη επιπρόσθετων αποφάσεων, μέσω πολύπλευρων συμφωνιών για τη διατήρηση και διαχείριση των μεταναστευτικών ειδών (Παράρτημα II), μέσω διεθνών συνεργασιών, ή μέσω συνεταιριστικών ερευνητικών δραστηριοτήτων (Τμήμα Περιβάλλοντος, 2018c).

Μέχρι στιγμής, 104 χώρες της Αφρικής, της Κεντρικής και της Νότιας Αμερικής, της Ασίας, της Ευρώπης και της Ωκεανίας περιλαμβάνονται στα συμβαλλόμενα μέρη της συγκεκριμένης σύμβασης. Η Κύπρος προχώρησε στις 13 Ιουλίου 2001, στην υπογραφή του Κυρωτικού Νόμου [N.17\(III\)/2001](#), για τη Διατήρηση των Αποδημητικών Ειδών που ανήκουν στην Άγρια Πανίδα. Αντίστοιχα, στην Ελλάδα κυρώθηκε με τον [N. 2719/1999 \(ΦΕΚ 106/A/26-05-1999\)](#).

2.1.6 Σύμβαση της UNESCO για την Παγκόσμια Πολιτιστική και Φυσική Κληρονομιά

Η UNESCO αναγνωρίζοντας την ανάγκη προστασίας κι ανάδειξης της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς, προχώρησε το 1972 στην υιοθέτηση της ομώνυμης σύμβασης, η οποία έχει μέχρι σήμερα υπογραφεί από 191 κράτη μέλη. Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης σύμβασης ορίζονται οι έννοιες της φυσικής και της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς επίσης κι οι υποχρεώσεις που οφείλουν να τηρούν τα συμβαλλόμενα κράτη μέλη, όσον αφορά την προστασία των μνημείων παγκόσμιας κληρονομιάς.

Παράλληλα, η ευθύνη λήψης αποφάσεων για τα συγκεκριμένα θέματα, βρίσκεται υπό των καθηκόντων της διακυβερνητικής επιτροπής, η οποία λειτουργεί γι' αυτόν ακριβώς το λόγο. Εκτός αυτού, πραγματοποιήθηκε η δημιουργία ενός Ταμείου Παγκόσμιας Κληρονομιάς, όπου και συνεισφέρουν όλα τα συμμετέχοντα κράτη μέλη, μ' ένα καθορισμένο ποσό κι η αξιοποίηση του οποίου ακολουθεί τις προδιαγραφές που περιγράφονται στις κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή της σύμβασης. (Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO, 2012c).

Στο πλαίσιο εφαρμογής της συγκεκριμένης σύμβασης δημιουργήθηκαν οι προαναφερόμενες [κατευθυντήριες γραμμές](#), οι οποίες ορίζουν μεταξύ άλλων τα κριτήρια που πρέπει να πληροί ένα μνημείο για να συμπεριληφθεί στον Κατάλογο

Παγκόσμιας Κληρονομιάς. Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά στη σελίδα της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής της UNESCO (2012), για να συμπεριληφθεί ένα μνημείο στο συγκεκριμένο κατάλογο θα πρέπει να έχει «εξαιρετική παγκόσμια αξία» και να φέρει τουλάχιστον ένα απ' τα πιο κάτω χαρακτηριστικά:

- α) Να είναι αριστουργηματικό δείγμα της ανθρώπινης δημιουργικότητας·
- β) Να παρουσιάζει σημαντική ανταλλαγή ανθρώπινων αξιών σε ένα χρονικό διάστημα ή σε μια πολιτισμική περιοχή του κόσμου, όσον αφορά στην αρχιτεκτονική ή στην τεχνολογική εξέλιξη, στην τέχνη των μνημείων, την πολεοδομία ή τον σχεδιασμό τοπίων·
- γ) Να αποτελεί μοναδική ή τουλάχιστον εξαιρετική μαρτυρία για μια πολιτισμική παράδοση ή έναν πολιτισμό που επιβιώνει μέχρι σήμερα ή έχει εξαφανιστεί·
- δ) Να αποτελεί εξαιρετικό παράδειγμα αρχιτεκτονικής κτηρίου, αρχιτεκτονικού ή τεχνολογικού συμπλέγματος ή τοπίου που απεικονίζει σημαντικές περιόδους στην ανθρώπινη ιστορία·
- ε) Να αποτελεί εξαιρετικό παράδειγμα ενός παραδοσιακού οικισμού, αξιοποίησης της γης ή της θάλασσας, που να είναι ενδεικτικό ενός πολιτισμού (ή περισσότερων), ή αλληλεπίδρασης του ανθρώπου με το περιβάλλον, ιδιαίτερα όταν αυτό έχει καταστεί ευάλωτο υπό την επίδραση αμετάκλητων αλλαγών·
- ζ) Να συνδέεται άμεσα ή έμμεσα με γεγονότα ή ζωντανές παραδόσεις, ιδέες ή αντιλήψεις, με καλλιτεχνικά ή λογοτεχνικά έργα εξαιρετικής παγκόσμιας σημασίας·
- η) Να περιέχει φυσικά φαινόμενα σε υπερθετικό βαθμό ή περιοχές εξαιρετικής φυσικής ομορφιάς και αισθητικής σημασίας·
- θ) Να αποτελεί εξαιρετικό παράδειγμα εκπροσώπησης σημαντικών σταδίων της ιστορίας της γης, όπως καταγραφή ζωής, σημαντικές γεωλογικές διαδικασίες σε εξέλιξη, ενδεικτικές της γεωμορφολογίας ή σημαντικών φυσιογραφικών γνωρισμάτων·
- ι) Να αποτελεί εξαιρετικό παράδειγμα σημαντικών οικολογικών και βιολογικών διαδικασιών στην εξέλιξη και την ανάπτυξη της γης, του νερού, παράκτιων και θαλάσσιων οικοσυστημάτων και κοινοτήτων ζώων και φυτών·
- κ) Να περιλαμβάνει τα πιο σημαντικά και ενδεικτικά φυσικά καταλύματα για διατήρηση της επιτόπιας βιολογικής ποικιλομορφίας, συμπεριλαμβανομένων και

αυτών που περιέχουν απειλούμενα είδη εξαιρετικής παγκόσμιας σημασίας από άποψη επιστήμης ή συντήρησης:

Η Κυπριακή Δημοκρατία προχώρησε στη θέσπιση του Κυρωτικού νόμου [N.23/75](#) περί της Σύμβασης περί της προστασίας της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς, ο οποίος ψηφίστηκε στις 16 Μαΐου του 1975. Μέσω αυτού του νόμου δεσμεύτηκε μαζί με τα υπόλοιπα συμμετέχοντα κράτη να τηρήσει τις προδιαγραφές που τέθηκαν στο πλαίσιο της σύμβασης και να συμβάλλει στην προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς. Η Κύπρος υπήρξε μία από τις πρώτες χώρες που ενέγραψαν μνημεία στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Κληρονομιάς. Σήμερα, στον εν λόγω Κατάλογο περιλαμβάνονται τρεις εγγραφές μνημείων από την Κύπρο: Πάφος (1980), Βυζαντινές και Μεταβυζαντινές εκκλησίες του Τροόδου (1985, 2001) και ο νεολιθικός οικισμός της Χοιροκοιτίας (1998).

Η Σύμβαση για την Προστασία της Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς (1972) έχει κυρωθεί με το [N.1126/1981 \(ΦΕΚ 32 Α,11/2/1981\)](#) από το Ελληνικό Κοινοβούλιο.

2.1.7 Σύμβαση της UNESCO για την προστασία της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς

Το 2001 η UNESCO προχώρησε στη σύνταξη της σύμβασης για την προστασία της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς, έπειτα απ' την αναγνώριση της επείγουσας ανάγκης προστασίας αυτού του είδους παγκόσμιας κληρονομιάς, ως αναπόσπαστο τμήμα της ιστορίας των λαών και των εθνών, καθώς επίσης και των σχέσεων αυτών με άλλους λαούς, που μοιράζονται κοινά πολιτιστικά μονοπάτια (UNESCO, 2017). Όπως αναφέρεται στο άρθρο 2 της συγκεκριμένης [σύμβασης](#), στο πλαίσιο αυτής στοχεύονται τα πιο κάτω:

- α) Η διασφάλιση κι η ενίσχυση της προστασίας της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς.
- β) Η προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών, ως προς την προστασία της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς, για το καλό της ανθρωπότητας, κι ακολουθώντας τις πρόνοιες που περιγράφονται στο κείμενο της σύμβασης.
- γ) Η διασφάλιση ότι τα συμβαλλόμενα μέρη, είτε ανεξάρτητα, είτε από κοινού θα λάβουν τα κατάλληλα μέτρα, σύμφωνα με τις πρόνοιες της σύμβασης και του

διεθνούς δικαίου, τα οποία καθίστανται απαραίτητα για την προστασία της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς, χρησιμοποιώντας για το σκοπό αυτό τις καλύτερες διαθέσιμες πρακτικές, συμφώνως με τις δυνατότητές τους.

- δ) Η επί τόπου διατήρηση της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς, η οποία θα πρέπει να θεωρείται ως η πρώτη επιλογή πριν την απευθείας εμπλοκή διαφόρων δραστηριοτήτων στο χώρο όπου βρίσκεται η κληρονομιά αυτή.
- ε) Η ενάλια πολιτιστική κληρονομιά η οποία θα ανακτηθεί, θα πρέπει να τοποθετηθεί, διατηρηθεί και διαχειριστεί με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να διασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη διαφύλαξή της.
- ζ) Η διασφάλιση ότι δε θα πραγματοποιηθεί η εμπορική εκμετάλλευση της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς.
- η) Η διασφάλιση ότι τα συμμετέχοντα κράτη θα αποδίδουν το δέοντα σεβασμό σε όλα τα ανθρώπινα κατάλοιπα τα οποία βρίσκονται στα θαλάσσια ύδατα.
- θ) Η ενθάρρυνση της υπεύθυνης μη-παρεμβατικής πρόσβασης σε χώρους ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς, για σκοπούς παρατήρησης και επιτόπιας καταγραφής αυτής, η οποία θα προάγει την ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς. Στην περίπτωση που κάτι τέτοιο δε συμβαδίζει με τις ευρύτερες πολιτικές προστασίας και διαχείρισης των συγκεκριμένων χώρων, η πρόσβαση δεν επιτρέπεται.

Αξίζει να αναφερθεί ότι η Σύμβαση για την προστασία της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς είναι σε απόλυτη συμφωνία με το διεθνές νομοθετικό πλαίσιο, όπως για παράδειγμα η σύμβαση UNCLOS για το δίκαιο της θάλασσας. Για το λόγο αυτό όπως αναφέρεται στη σύμβαση, τίποτα το οποίο συμπεριλαμβάνεται σε αυτή δε θα πρέπει να θεωρηθεί ως τροποποίηση των κανόνων άλλων διεθνών νομοθεσιών.

Επιπρόσθετα, όπως αναφέρεται στο άρθρο 6 της συγκεκριμένης σύμβασης, τα συμβαλλόμενα κράτη μέλη ενθαρρύνονται όπως αναπτύξουν διμερείς, περιφερειακές ή ακόμη και πολυμερείς συμφωνίες με γνώμονα την επιτυχή προστασία και διατήρηση της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς. Αυτό ενδεχομένως μπορεί να επιτευχθεί μέσω της σύναψης νέων ή την ανανέωση υφιστάμενων νομοθεσιών, για την επίτευξη του πιο πάνω στόχου. Εννοείται πως οι συγκεκριμένες συμφωνίες θα ακολουθούν τις κατευθυντήριες γραμμές της διεθνούς σύμβασης, όμως ενδέχεται

όπως τα συμμετέχοντα κράτη προχωρήσουν στη θέσπιση επιπρόσθετων κανόνων που θα διασφαλίζουν την ακόμα καλύτερη προστασία των ενάλιων αρχαιοτήτων.

Έχοντας ως στόχο της παράλληλη προστασία του θαλασσιού περιβάλλοντος, η συγκεκριμένη σύμβαση περιλαμβάνει στις πρόνοιες της κανόνες οι οποίοι επικεντρώνονται στις δραστηριότητες που διεξάγονται σε ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους. Οι κανόνες αυτοί περιγράφονται σε συντομία πιο κάτω:

α) Σύμφωνα με τον κανόνα 9, πριν την πραγματοποίηση οποιουδήποτε έργου σε ενάλιο αρχαιολογικό χώρο, απαιτείται ο σχεδιασμός αυτού, ο οποίος θα πρέπει να κατατεθεί εγκαίρως στις αρμόδιες αρχές οι οποίες θα πρέπει να εξετάσουν προσεκτικά τις περιγραφόμενες δραστηριότητες και θα εγκρίνουν ή όχι την πραγματοποίηση του εν λόγω έργου.

β) Σύμφωνα με τον κανόνα 10, ο συγκεκριμένος σχεδιασμός του έργου θα πρέπει να περιλαμβάνει και τις απαραίτητες περιβαλλοντικές πολιτικές.

γ) Όπως αναφέρεται στον κανόνα 14, η προκαταρκτική εργασία στους ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους θα πρέπει να περιλαμβάνει μια αξιολόγηση η οποία θα εκτιμά τις επιπτώσεις των προγραμματιζόμενων δραστηριοτήτων στις ενάλιες αρχαιότητες και στο γύρω φυσικό περιβάλλον. Θα πρέπει να δίνεται αναφορά στη σημασία, αλλά και στην ευαισθησία των συγκεκριμένων περιοχών, και να περιγράφεται η δυνατότητα συλλογής ικανοποιητικών δεδομένων απ' τις εν λόγω δραστηριότητες, τα οποία θα ενισχύουν το βασικό σκοπό του εν λόγω έργου.

δ) Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 15, η αξιολόγηση θα πρέπει να περιλαμβάνει πληροφορίες από προηγούμενες μελέτες οι οποίες αποδεικνύουν την ύπαρξη αρχαιολογικών και ιστορικών στοιχείων στη συγκεκριμένη περιοχή, καθώς επίσης και πληροφορίες για τα αρχαιολογικά και περιβαλλοντικά γνωρίσματα των συγκεκριμένων χώρων. Παράλληλα, θα πρέπει να γίνεται παράθεση όλων των πιθανών επιπτώσεων απ' την πραγματοποίηση των προγραμματιζόμενων δραστηριοτήτων, ως προς τη μακροπρόθεσμη διαφύλαξη της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής.

Όπως αναφέρεται στην ιστοσελίδα της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής της UNESCO (Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO, 2012), η Κύπρος δεν έχει κυρώσει ακόμη τη συγκεκριμένη σύμβαση, όμως παρακολουθεί ορισμένες απ' τις διεθνείς συναντήσεις που πραγματοποιούνται, ενώ παράλληλα στηρίζει τη συμμετοχή εμπειρογνομώνων σε σεμινάρια σχετικά με την ενάλια πολιτιστική κληρονομιά. Η Ελλάδα δεν έχει κυρώσει τη συγκεκριμένη Σύμβαση.

2.2 ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

Στο παρόν υποκεφάλαιο γίνεται αναφορά στο Κοινοτικό Νομοθετικό Υπόβαθρο, δίνοντας έμφαση στις πιο σχετικές (με τους στόχους του έργου ΑνΔικαΤ) Οδηγίες κι Αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Περισσότερες πληροφορίες για το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορείτε να βρείτε στον ιστότοπο <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=en>

Στον πίνακα που ακολουθεί περιλαμβάνονται οι πιο σημαντικές Οδηγίες κι Αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες σχετίζονται με θέματα:

- α) Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού (ΘΧΣ) και Βιώσιμης Ανάπτυξης
- β) Βιοποικιλότητας και Θαλάσσιου Περιβάλλοντος.

Η κατηγοριοποίηση αυτή δεν είναι απόλυτη, μιας και μια πολιτική η οποία σχετίζεται για παράδειγμα με θέματα ΘΧΣ, μπορεί να περιλαμβάνει και στόχους που σχετίζονται με την προστασία της βιοποικιλότητας και του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Ακολουθεί συνοπτική αναφορά στους άξονες της κάθε Οδηγίας αναφέροντας επίσης τους αντίστοιχους κυρωτικούς νόμους, έτσι όπως θεσπίστηκαν στην Κύπρο και την Ελλάδα.

Πίνακας 2.2: Το κοινοτικό νομοθετικό πλαίσιο που σχετίζεται με τους στόχους του έργου ΑνΔικαΤ. Η κατηγοριοποίηση των Οδηγιών και Αποφάσεων δεν είναι απόλυτη, μιας και μια νομοθεσία μπορεί να επικεντρώνεται σε πολλαπλές υπό-κατηγορίες, όμως για χάρην ευκολίας έχει κατηγοριοποιηθεί ως ακολούθως.		
ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ		
α/α	Κωδικός	Τίτλος
Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός και Βιώσιμη Ανάπτυξη		
1	2014/89/ΕΕ	Οδηγία 2014/89/ΕΕ του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του συμβουλίου της 23 ^{ης} Ιουλίου 2014 περί θεσπίσεως πλαισίου για το θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό.
2	2007/2/ΕΚ	Οδηγία 2007/2/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14 ^{ης} Μαρτίου 2007, για τη δημιουργία υποδομής χωρικών πληροφοριών στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (INSPIRE).
Βιοποικιλότητα και Θαλάσσιο Περιβάλλον		
3	2008/56/ΕΚ	Οδηγία 2008/56/ΕΚ του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του συμβουλίου της 17 ^{ης} Ιουνίου του 2008, περί πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον (οδηγία - πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική).
4	2017/845	Οδηγία (ΕΕ) 2017/845 της Επιτροπής, της 17 ^{ης} Μαΐου 2017 για την τροποποίηση της οδηγίας 2008/56/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όσον αφορά τους ενδεικτικούς καταλόγους στοιχείων που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την εκπόνηση των θαλάσσιων στρατηγικών.

Πίνακας 2.2: Το κοινοτικό νομοθετικό πλαίσιο που σχετίζεται με τους στόχους του έργου ΑνΔιΚαΤ. Η κατηγοριοποίηση των Οδηγιών και Αποφάσεων δεν είναι απόλυτη, μιας και μια νομοθεσία μπορεί να επικεντρώνεται σε πολλαπλές υπό-κατηγορίες, όμως για χάριν ευκολίας έχει κατηγοριοποιηθεί ως ακολούθως.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ		
α/α	Κωδικός	Τίτλος
5	92/43/ΕΟΚ	Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21 ^{ης} Μαΐου 1992 για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας.
6	2009/147/ΕΚ	Οδηγία 2009/147/ΕΚ του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του συμβουλίου της 30 ^{ης} Νοεμβρίου 2009 περί της διατηρήσεως των άγριων πτηνών.
7	2008/99/ΕΚ	Οδηγία 2008/99/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19 ^{ης} Νοεμβρίου 2008, σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος μέσω του ποινικού δικαίου.
8	2006/7/ΕΚ	Οδηγία 2006/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15 ^{ης} Φεβρουαρίου 2006, σχετικά με τη διαχείριση της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης και την κατάργηση της οδηγίας 76/160/ΕΟΚ.
9	UNEP / MAP	Σύμβαση της Βαρκελώνης & Μεσογειακό Σχέδιο Δράσης του Προγράμματος Περιβάλλοντος των Ηνωμένων Εθνών

Στις παραγράφους που ακολουθούν αναλύονται οι κοινοτικοί στόχοι περιβαλλοντικής προστασίας, οι οποίοι λαμβάνονται υπόψη και έχουν άμεση σχέση με την υλοποίηση.

2.2.1 Ευρωπαϊκό Νομοθετικό Πλαίσιο σχετικό με το Θαλάσσιο Χωροταξικό Σχεδιασμό

2.2.1.1 Οδηγία 2014/89/ΕΕ περί θεσπίσεως πλαισίου για το θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό

Η Οδηγία [2014/89/ΕΕ](#) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23^{ης} Ιουλίου 2014 περί θεσπίσεως πλαισίου για το Θαλάσσιο Χωροταξικό Σχεδιασμό, αποτελεί τη νομοθετική βάση ανάπτυξης ΘΧΣ στα κράτη μέλη της ΕΕ. Βάσει του άρθρου 1, η συγκεκριμένη οδηγία, έχει ως αντικείμενό της τον καθορισμό ενός πλαισίου για την ανάπτυξη του ΘΧΣ, με γνώμονα τόσο την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης των θαλάσσιων οικονομιών και των θαλάσσιων περιοχών ευρύτερα, αλλά και τη βιώσιμη χρήση των θαλάσσιων πόρων. Εκτός αυτού, έχοντας ως πυξίδα την Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική της ΕΕ, προβλέπει στη θέσπιση του ΘΧΣ απ' τα κράτη μέλη, λαμβάνοντας υπόψη τις αλληλεπιδράσεις ξηράς – θάλασσας (άρθρο 7), αλλά και τη σημασία ενίσχυσης και ανάπτυξης διασυνοριακής συνεργασίας, σύμφωνα και με τις διατάξεις της διεθνούς σύμβασης UNCLOS για το δίκαιο της θάλασσας.

Όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής της, η Οδηγία 2014/89/ΕΕ εφαρμόζεται στα θαλάσσια ύδατα των κρατών μελών της ΕΕ, με την επιφύλαξη άλλης ευρωπαϊκής νομοθεσίας, με εξαίρεση τα παράκτια ύδατα ή τμήματα αυτών που εμπίπτουν ήδη σε κάποιο θαλάσσιο πολεοδομικό και χωροταξικό σχεδιασμό του κράτους μέλους. Σημαντικό να αναφερθεί πως η συγκεκριμένη οδηγία δεν εφαρμόζεται σε δραστηριότητες με αποκλειστικό σκοπό την άμυνα ή την εθνική ασφάλεια. Εκτός αυτού, δε θίγει την αρμοδιότητα των κρατών μελών να σχεδιάζουν και να καθορίζουν την έκταση και το περιεχόμενο των θαλάσσιων χωροταξικών σχεδίων τους, αλλά ούτε και θίγει τη δικαιοδοσία των κρατών μελών, επί των θαλάσσιων υδάτων τους. Επίσης, δεν επιβάλλει καμία νέα υποχρέωση όσον αφορά τον τρόπο υλοποίησης των τομεακών πολιτικών ενός κράτους μέλους, απλά συμβάλλει στις πολιτικές αυτές μέσω της διαδικασίας σχεδιασμού.

Επίσης, το θαλάσσιο χωροταξικό σχέδιο που θα προκύψει, θα πρέπει να αναπτύσσεται και να καταρτίζεται βάσει του θεσμικού και διοικητικού επιπέδου του κράτους μέλους, περιλαμβάνοντας και αξιοποιώντας τις υφιστάμενες εθνικές πολιτικές, τους κανονισμούς και τους μηχανισμούς που θεσπίστηκαν ή θεσπίζονται πριν την έναρξη της οδηγίας (άρθρο 4). Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των θαλάσσιων περιοχών, όπως επίσης και τις σχετικές υφιστάμενες, αλλά και τις μελλοντικές δραστηριότητες και χρήσεις στις υπό σχεδιασμό περιοχές, όπως και τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον και τους φυσικούς πόρους (άρθρο 8). Για το λόγο αυτό και σύμφωνα με την ανάλογη αρμοδιότητα των κρατών μελών, οι πιθανές δραστηριότητες και χρήσεις δύνανται να περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- I. Τις περιοχές αλιείας και τις περιοχές υδατοκαλλιέργειας.
- II. Τις εγκαταστάσεις και τις υποδομές για την έρευνα, την εκμετάλλευση και την εξόρυξη πετρελαίου, φυσικού αερίου, καθώς και άλλων ενεργειακών πόρων, ορυκτών και αδρανών υλικών, όπως και τις εγκαταστάσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
- III. Τις οδούς θαλάσσιας μεταφοράς.
- IV. Τις περιοχές διεξαγωγής στρατιωτικών ασκήσεων.
- V. Τους τόπους προστασίας της φύσης, των ειδών και τις προστατευόμενες περιοχές.
- VI. Τις περιοχές εξόρυξης πρώτων υλών.
- VII. Την επιστημονική έρευνα.
- VIII. Τις διαδρομές υποβρύχιων καλωδίων και αγωγών.

- IX. Τον τουρισμό και
- X. Την υποθαλάσσια πολιτιστική κληρονομιά.

Όσον αφορά την Κύπρο, το 2017 πραγματοποιήθηκε η ενσωμάτωση της Οδηγίας 2014/89/ΕΕ στο κυπριακό νομικό πλαίσιο, μέσω του [N.144\(I\)/2017](#), περί Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού και άλλων Συναφών Θεμάτων. Αντίστοιχα, η Ελλάδα ενσωμάτωσε την Οδηγία 2014/89/ΕΕ στις 12.06.2018 με τον [N. 4546/2018](#) (ΦΕΚ 101Α).

2.2.1.2 Οδηγία 2007/2/ΕΚ για τη δημιουργία υποδομής χωρικών πληροφοριών (INSPIRE)

Το Μάρτιο του 2007 ψηφίστηκε απ' το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, η Οδηγία "[INSPIRE](#)", (INfrastructure for SPatial Information in Europe - Υποδομή Χωρικών Πληροφοριών στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα), η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 15 Μαΐου του ίδιου χρόνου. Η συγκεκριμένη Οδηγία θεσπίστηκε, έχοντας ως στόχο την εξυπηρέτηση των σκοπών των ευρωπαϊκών πολιτικών και την άσκηση αυτών και των δραστηριοτήτων τους, οι οποίες ενδέχεται να έχουν αντίκτυπο στο περιβάλλον.

Μέσω της Οδηγίας αυτής, τίθενται οι προδιαγραφές για τη δημιουργία μιας ενιαίας Υποδομής Χωρικών Πληροφοριών, μεταξύ των μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία θα στηρίξει τις δυνατότητες ανταλλαγής και μερισμού χωρικών πληροφοριών οι οποίες αφορούν το περιβάλλον, μεταξύ των δημοσίων οργανισμών και φορέων των κρατών μελών. Εκτός αυτού, θα επιτρέπεται η πρόσβαση στις συγκεκριμένες χωρικές πληροφορίες και στους πολίτες. Έτσι, μέχρι το 2020, μέσω της Οδηγίας αυτής, αποτελεί στόχο η εναρμόνιση στη συλλογή, επεξεργασία, ταξινόμηση και διάχυση αυτών των χωρικών πληροφοριών, σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Βουλή των Αντιπροσώπων της Κύπρου, έχοντας ως στόχο την εναρμόνιση με τη συγκεκριμένη νομοθεσία, ψήφισε το Μάιο του 2010, τον «Περί της Δημιουργίας Υποδομής Χωρικών Δεδομένων INSPIRE Νόμος [N.43\(I\)/2010](#). Αντίστοιχα η Ελλάδα εναρμονίστηκε στις 22-09-2010 με την Οδηγία 2007/2/ΕΚ με τον [N. 3882/2010](#) (ΦΕΚ 166Α) «Εθνική Υποδομή Γεωχωρικών Πληροφοριών...».

2.2.2 Ευρωπαϊκό Νομοθετικό Πλαίσιο για τη Βιοποικιλότητα και το Θαλάσσιο Περιβάλλον

2.2.2.1 Οδηγία 2008/56/EK Οδηγία πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική

Η Οδηγία [2008/56/EK](#) του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του συμβουλίου της 17^{ης} Ιουνίου 2008, περί πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον (οδηγία πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική), έχει ως στόχο της τον ορισμό πλαισίου, βάσει του οποίου τα κράτη μέλη θα μπορούν να επιτύχουν και να διατηρήσουν καλή περιβαλλοντική κατάσταση για το θαλάσσιο περιβάλλον έως το 2020. Βάσει του άρθρου 1 της οδηγίας, για να γίνει αυτό εφικτό θα πρέπει να αναπτυχθούν και να εφαρμοστούν θαλάσσιες στρατηγικές οι οποίες θα περιλαμβάνουν τη θέσπιση και εφαρμογή μέτρων, τα οποία από τη μια θα εξασφαλίζουν την προστασία και τη διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος, προλαμβάνοντας την επιδείνωσή του και αποκαθιστώντας τα οικοσυστήματα τα οποία επηρεάστηκαν αρνητικά.

Από την άλλη, οι στρατηγικές αυτές θα πρέπει επίσης να προλαμβάνουν και να μειώνουν τις εναποθέσεις στο θαλάσσιο περιβάλλον, στοχεύοντας στη σταδιακή εξαφάνιση τη ρύπανσης, εξασφαλίζοντας παράλληλα ότι δε θα υπάρχουν περιβαλλοντικές πιέσεις ή επιπτώσεις. Αξίζει να σημειωθεί ότι βάσει της οδηγίας, ορίζεται όπως οι θαλάσσιες στρατηγικές που θα εφαρμοστούν για τη διαχείριση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων, εφαρμόζουν προσέγγιση με βάση το οικοσύστημα, η οποία εξασφαλίζει ότι η συνολική πίεση των δραστηριοτήτων αυτών παραμένει σε επίπεδα συμβατά με την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης. Επίσης, μέσω της εφαρμογής των συγκεκριμένων θαλάσσιων στρατηγικών, διασφαλίζεται η αειφόρος χρήση των θαλάσσιων αγαθών και υπηρεσιών τόσο στην παρούσα φάση, όσο και στο μέλλον.

Όπως ορίζεται στην Οδηγία 2008/56/EK, το πρώτο βήμα στην προπαρασκευή των μέτρων αποτελεί η πραγματοποίηση ανάλυσης των γνωρισμάτων ή των χαρακτηριστικών της εκάστοτε θαλάσσιας περιφέρειας ή υπο-περιφέρειας, όπως και των πιέσεων και επιπτώσεων επί των θαλάσσιων υδάτων τους, εντοπίζοντας τις σημαντικότερες εξ αυτών. Επίσης, απαιτείται η οικονομική και κοινωνική ανάλυση της χρήσης τους, όπως και του κόστους υποβάθμισης του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Στη συνέχεια, βάσει των αποτελεσμάτων της προαναφερόμενης ανάλυσης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αποφασίσουν τα κριτήρια και τα μεθοδολογικά πρότυπα για τον ορισμό της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης. Ακολούθως, βάσει της οδηγίας, ορίζεται ότι

τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεσπίσουν περιβαλλοντικούς στόχους και προγράμματα παρακολούθησης για συνεχή και τακτική αξιολόγηση των θαλάσσιων υδάτων. Έπειτα, θα πρέπει να θεσπίσουν προγράμματα μέτρων με σκοπό την επίτευξη ή τη διατήρηση καλής περιβαλλοντικής κατάστασης, βάσει των υφιστάμενων κοινοτικών και διεθνών απαιτήσεων, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες της εκάστοτε περιφέρειας ή υπο-περιφέρειας.

Για σκοπούς εναρμόνισης με το άρθρο 13, παράγραφος 10, της συγκεκριμένης Οδηγίας, η Κύπρος προχώρησε το 2011 στη ψήφιση του [N.18\(I\)/2011](#), περί της Θαλάσσιας Στρατηγικής Νόμου. Αντίστοιχα η Ελλάδα προχώρησε το ίδιο έτος στη ψήφιση του [N.3983/2011](#), περί της Εθνική στρατηγικής για την προστασία και διαχείριση του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Αξίζει να αναφερθεί ότι στις 17 Μαΐου 2017 πραγματοποιήθηκε η ψήφιση τροποποιητικής οδηγίας απ' την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία αφορά τους ενδεικτικούς καταλόγους των στοιχείων που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την εκπόνηση των θαλάσσιων στρατηγικών. Ακολουθεί σύντομη αναφορά στις τροποποιήσεις που περιλαμβάνονται στην Οδηγία 2017/845 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

2.2.2.2 Οδηγία (ΕΕ) 2017/845 για την τροποποίηση της Οδηγίας 2008/56/ΕΚ

Στο πλαίσιο του πρώτου κύκλου εφαρμογής της Οδηγίας 2008/56/ΕΚ και των θαλάσσιων στρατηγικών τους, τα κράτη μέλη κοινοποίησαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή μια δέσμη χαρακτηριστικών προσδιορισμού καλής περιβαλλοντικής κατάστασης και των περιβαλλοντικών τους στόχων. Η επιτροπή αξιολόγησης των συγκεκριμένων εκθέσεων κατέληξε ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να καταβάλουν επειγόντως περισσότερες προσπάθειες, έτσι ώστε να επιτύχουν τους στόχους καλής περιβαλλοντικής κατάστασης μέχρι το 2020.

Για το λόγο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε την Οδηγία [2017/845](#), η οποία αποτελεί την τροποποίηση της Οδηγίας 2008/56/ΕΚ. Μέσω της συγκεκριμένης Οδηγίας θα εξασφαλιστεί η επιτυχής διεξαγωγή του δεύτερου κύκλου εφαρμογής των θαλάσσιων στρατηγικών των κρατών μελών, και η επιτυχεύστερη εφαρμογή των στόχων της Οδηγίας 2008/56/ΕΚ. Στο πλαίσιο των τροποποιήσεων αυτών, πραγματοποιείται ο προσδιορισμός μιας δέσμης σαφέστερων, απλούστερων, συνοπτικότερων, συνεκτικότερων και πιο συγκρίσιμων κριτηρίων και μεθοδολογικών

προτύπων για την καλή περιβαλλοντική κατάσταση. Επιπρόσθετα, πραγματοποιείται επανεξέταση του παραρτήματος III της Οδηγίας 2008/56/EK, με στόχο την κατάρτιση ειδικών κατευθυντήριων γραμμών, ούτως ώστε να εξασφαλιστεί μια πιο συνεπής και συνεκτική προσέγγιση για τις αξιολογήσεις στον επόμενο κύκλο εφαρμογής.

Ένας απ' τους πιο βασικούς λόγους επανεξέτασης των χαρακτηριστικών του Παραρτήματος III, είναι η έμμεση συσχέτιση των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών με τα στοιχεία ποιοτικής περιγραφής που ορίζονται στο Παράρτημα I της Οδηγίας 2008/56/EK. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μέσω της ψήφισης της Οδηγίας 2017/845 στοχεύει να αποσαφηνίσει καλύτερα τις σχέσεις των χαρακτηριστικών των δύο παραρτημάτων. Έτσι, μέσω της καλύτερης σύνδεσης των στοιχείων των οικοσυστημάτων, και των ανθρωπογενών πιέσεων και επιπτώσεων στο θαλάσσιο περιβάλλον, με τα χαρακτηριστικά του παραρτήματος I, διευκολύνεται η καλύτερη εφαρμογή της Οδηγίας 2008/56/EK. Συγκεκριμένα, το αναθεωρημένο Παράρτημα III, της Οδηγίας 2017/845 περιλαμβάνει τρεις πίνακες, οι οποίοι περιλαμβάνουν συγκεκριμένα στοιχεία των οικοσυστημάτων, όπως: α) τη δομή, λειτουργία και διεργασία των θαλασσιών οικοσυστημάτων (Πίνακας 1) και β) των ανθρωπογενών πιέσεων, χρήσεων κι ανθρωπίνων δραστηριοτήτων στο θαλάσσιο περιβάλλον (Πίνακες 2α και 2β). Το πιο σημαντικό στοιχείο όμως στους νέους αυτούς πίνακες είναι η στήλη η οποία περιλαμβάνει τις συσχετίσεις με τα σχετικά χαρακτηριστικά ποιοτικής περιγραφής που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα I, της Οδηγίας 2008/56/EK.

Η Κύπρος προχώρησε το 20... σε εναρμόνιση της συγκεκριμένης Οδηγίας, με την ψήφιση του ....., περί ..... Αντίστοιχα η Ελλάδα συμμορφώθηκε με τις διατάξεις της οδηγίας (ΕΕ) 2017/845 με την υπ' αριθμό [ΥΠΕΝ/ΔΝΕΠ/50529/2779/07-12-2018 Κ.Υ.Α.](#) (ΦΕΚ 5728B).

2.2.2.3 Οδηγία 92/43/ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας.

Σύμφωνα με την Οδηγία [92/43/ΕΟΚ](#), η διατήρηση των φυσικών οικοτόπων ορίζεται με μια σειρά από μέτρα που αποσκοπούν στη διασφάλιση και την προστασία τόσο των οικοτόπων, όσο και των πληθυσμών των ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας.

Η κατάσταση διατήρησης των οικοτόπων και των ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας, μπορεί να θεωρηθεί ικανοποιητική, όταν εφαρμόζονται τα πιο κάτω:

- α) Η περιοχή φυσικής κατανομής και οι εκτάσεις που περιέχουν οι οικοτόποι μένουν σταθερές ή αυξάνονται.
- β) Η δομή κι οι λειτουργίες των οικοτόπων, οι οποίες είναι απαραίτητες για τη μακροπρόθεσμη διατήρηση τους υφίστανται και είναι δυνατόν να συνεχίσουν να υφίστανται στο προβλεπόμενο μέλλον.
- γ) Τα δεδομένα που σχετίζονται με την πορεία των πληθυσμών των οικείων ειδών δείχνουν ότι αυτά εξακολουθούν και θα εξακολουθούν να υπάρχουν μακροπρόθεσμα στους φυσικούς οικοτόπους που απαντώνται.
- δ) Η περιοχή φυσικής κατανομής στην οποία απαντώνται τα είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος δε φθίνουν κι ούτε υπάρχει κίνδυνος να περιοριστούν κατά το προβλεπόμενο μέλλον.
- ε) Οι οικοτόποι στους οποίους φιλοξενούνται οι πληθυσμοί των ειδών υπάρχουν και θα συνεχίσουν πιθανόν να υπάρχουν, έτσι ώστε να διατηρηθούν οι πληθυσμοί αυτοί μακροπρόθεσμα.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τα άρθρα 12 και 13 της συγκεκριμένης οδηγίας, απαιτείται όπως τα κράτη μέλη εφαρμόσουν ένα σύστημα αυστηρής προστασίας των ειδών που βρίσκονται στο παράρτημα IV, το οποίο να απαγορεύει τα ακόλουθα:

- α) Κάθε μορφή σύλληψης ή θανάτωσης από πρόθεση των ειδών αυτών.
- β) Η παρενόχληση από πρόθεση των εν λόγω ειδών, ιδιαίτερα κατά την περίοδο αναπαραγωγής τους, κατά την περίοδο όπου τα νεογνά εξαρτώνται απ' τη μητέρα, κατά τη χειμερία νάρκη και τη μετανάστευση.
- γ) Η καταστροφή από πρόθεση κι η συλλογή αυγών στο φυσικό περιβάλλον.
- δ) Η βλάβη, ή καταστροφή των τόπων αναπαραγωγής ή των τόπων ανάπαυσης.
- ε) Η αποκομιδή, συλλογή, κοπή, εκρίζωση και καταστροφή δειγμάτων των ειδών αυτών, στην περιοχή της φυσικής κατανομής τους.
- στ) Η κατοχή, μεταφορά, εμπορία, ανταλλαγή και προσφορά για εμπορικούς σκοπούς δειγμάτων των ειδών αυτών, τα οποία έχουν συλλεγεί απ' το φυσικό περιβάλλον, εκτός αυτών που είναι νόμιμων.

Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 15, η χρήση μη επιλεκτικών μέσων σύλληψης ή θανάτωσης των ειδών που αναφέρονται στο Παράρτημα V, μιας και αυτά τα μέσα δύναται να προκαλέσουν τοπικά την εξαφάνιση ή τη σοβαρή διατάραξη της ησυχίας των ειδών αυτών. Ιδιαίτερα, απαγορεύεται η χρήση μέσων σύλληψης και θανάτωσης που αναφέρονται στο σημείο α του παραρτήματος VI, καθώς επίσης κι η μορφή σύλληψης και θανάτωσης απ' τα μέσα μεταφοράς όπως αναφέρονται στο σημείο β του ίδιου παραρτήματος.

Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 22, τα κράτη μέλη θα πρέπει να προσέχουν ιδιαίτερα κατά την εισαγωγή ενός μη τοπικού είδους στο φυσικό περιβάλλον και να ρυθμίζεται με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να μην επιφέρει οποιαδήποτε επίπτωση στους φυσικούς οικοτόπους της περιοχής. Στην περίπτωση που κάτι τέτοιο δεν μπορεί να περιοριστεί, τότε θα πρέπει να απαγορεύουν την εισαγωγή των ειδών αυτών.

Η Κύπρος προχώρησε στην εναρμόνιση με τη συγκεκριμένη Οδηγία, μέσω της ψήφισης του [N.153\(I\)/2003](#), στον οποίο γίνεται αναφορά στο κεφάλαιο του εθνικού νομοθετικού πλαισίου.

Αντίστοιχα, η Οδηγία 92/43/ΕΟΚ ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία με τις ακόλουθες ΚΥΑ:

- [ΚΥΑ 33318/3028/11-12-1998](#) (ΦΕΚ 1289B/28-12-98) «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων (ενδιατημάτων) καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας»
- [ΚΥΑ Η.Π. 14849/853/Ε103/4-4-2008](#) (ΦΕΚ 645/B/11-4-08) «Τροποποίηση των υπ' αριθμ. 33318/3028/1998 κοινών υπουργικών αποφάσεων (B' 1289) και υπ' αριθμ. 29459/1510/2005 κοινών υπουργικών αποφάσεων (B' 992), σε συμμόρφωση με διατάξεις της οδηγίας 2006/105 του Συμβουλίου της 20ης Νοεμβρίου 2006 της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.2.2.4 Οδηγία 2009/147/ΕΚ περί της διατηρήσεως των άγριων πτηνών (κωδικοποίηση Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ)

Οι πληθυσμοί πολλών αποδημητικών και αυτόχθονων ειδών ευρωπαϊκών άγριων πτηνών παρουσιάζουν σημαντική μείωση. Αναγνωρίζοντας το γεγονός αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), προχώρησε στη θέσπιση πολιτικών, με στόχο την

αντιμετώπιση του θέματος, και την αντιστροφή της συγκεκριμένης τάσης. Αυτό είναι δυνατό να επιτευχθεί μέσω της απαγόρευσης ορισμένων πρακτικών και της θέσπισης μέτρων προστασίας και διαχείρισης των οικοτόπων. Μέσω της θέσπισης της Οδηγίας [2009/147/ΕΚ](#) επιδιώκεται η ευρύτερη προστασία όλων των άγριων πτηνών της ΕΕ, μέσω του καθορισμού κανόνων για την προστασία, τη διαχείριση και τον έλεγχό τους. Επίσης, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η Οδηγία αυτή βρίσκει εφαρμογή τόσο στα ίδια τα πτηνά, όσο και στα αυγά, στις φωλιές και στους οικοτόπους στα οποία ζουν.

Η ΕΕ τονίζει μέσα απ' τη συγκεκριμένη Οδηγία την ανάγκη λήψης μέτρων για τη διατήρηση ή/και την αποκατάσταση των πληθυσμών των ειδών που κινδυνεύουν, σύμφωνα πάντα με τις πρόσφατες οικολογικές, επιστημονικές και μορφωτικές απαιτήσεις, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψιν τις οικονομικές και ψυχαγωγικές ανάγκες των συγκεκριμένων περιοχών.

Τα συγκεκριμένα μέτρα θα πρέπει να περιλαμβάνουν τα πιο κάτω:

- α) Τη δημιουργία ζωνών προστασίας.
- β) Τη συντήρηση και διευθέτηση των οικοτόπων που βρίσκονται στο εσωτερικό και στο εξωτερικό των ζωνών προστασίας.
- γ) Την αποκατάσταση των κατεστραμμένων βιοτόπων και τη δημιουργία νέων.

Σύμφωνα με το Παράρτημα Ι της συγκεκριμένης Οδηγίας, για ένα συγκεκριμένο αριθμό ειδών πτηνών είναι απαραίτητη η θέσπιση ειδικών μέτρων διατήρησης των οικοτόπων των ειδών αυτών, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η επιβίωσή τους. Στο συγκεκριμένο παράρτημα περιλαμβάνονται είδη, τα οποία α) απειλούνται με εξαφάνιση, β) είναι ευπαθή σε ορισμένες μεταβολές των οικοτόπων τους, γ) θεωρούνται σπάνια λόγω του μικρού μεγέθους του πληθυσμού τους, ή της περιορισμένης εξάπλωσής τους και δ) έχουν ανάγκη ιδιαίτερης προσοχής λόγω της ιδιαιτερότητας του οικοτόπου τους.

Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη Οδηγία, οι χώρες της ΕΕ οφείλουν να δημιουργήσουν ειδικές ζώνες προστασίας (ΖΕΠ) για τα απειλούμενα είδη και τα αποδημητικά πτηνά, οι οποίες θα πρέπει να χαρακτηρίζονται από ευνοϊκές συνθήκες για την επιβίωσή τους, και θα βρίσκονται εντός της φυσικής κατανομής των πτηνών. Οι ΖΕΠ αποτελούν μέρος των οικολογικά προστατευόμενων περιοχών του δικτύου Natura 2000.

Έχοντας ως στόχο τη γενική προστασία για όλα τα είδη άγριων πτηνών στην ΕΕ, η Οδηγία όρισε μέσα από τα άρθρα της τις ακόλουθες απαγορεύσεις:

- I. Την εκ προθέσεως καταστροφή ή σύλληψη των άγριων πτηνών.
- II. Τη βλάβη των φωλιών τους.
- III. Τη συλλογή και κατοχή των αυγών τους.
- IV. Τη σκόπιμη ενόχληση των πτηνών, η οποία θέτει σε κίνδυνο τη διατήρηση τους.
- V. Την εμπορία ή κατοχή ζωντανών ή νεκρών πτηνών, των οποίων απαγορεύεται η θήρευση.

Οι χώρες της ΕΕ θα πρέπει μεταξύ άλλων να ενθαρρύνουν τις αναγκαίες έρευνες με σκοπό τη διαχείριση, την προστασία και τη συνετή εκμετάλλευση των άγριων πτηνών. Αυτό είναι δυνατό να επιτευχθεί μέσω της διασφάλισης ότι η θήρευση περιορίζεται στη διατήρηση του πληθυσμού των ειδών σε ικανοποιητικό επίπεδο.

Για το λόγο αυτό, για ορισμένα είδη επιτρέπεται η θήρευση τους όταν τηρούνται τα πιο κάτω:

- i. Ο πληθυσμός των θηρευμένων πτηνών δεν θα πρέπει να θέτει σε κίνδυνο τα ικανοποιητικά επίπεδα πληθυσμού.
- ii. Τα είδη δεν θα πρέπει να θηρεύονται κατά τις περιόδους αναπαραγωγής ή εξάρτησης.
- iii. Τα αποδημητικά είδη δεν πρέπει να θηρεύονται κατά την επιστροφή τους στον τόπο φωλεοποίησης, και
- iv. Απαγορεύονται οι μέθοδοι μαζικής ή όχι επιλεκτικής θανάτωσης.

Η Κύπρος προχώρησε στη ψήφιση του [Ν.152\(Ι\)/2003](#) περί της προστασίας και Διαχείρισης Άγριων Πτηνών και Θηραμάτων, ο οποίος είναι εναρμονισμένος με τις πρόνοιες της συγκεκριμένης Οδηγίας.

Η Οδηγία 79/409/ΕΟΚ (όπως κωδικοποιήθηκε με την Οδηγία 2009/147/ΕΚ) ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με τις ακόλουθες ΥΑ και ΚΥΑ:

- [ΥΑ 414985/29-11-85](#) (ΦΕΚ Β' 757) «Μέτρα διαχείρισης της άγριας πτηνοπανίδας».

- [ΚΥΑ Η.Π. 37338/1807/Ε.103/1-9-10](#) (ΦΕΚ 1495/Β/6-9-10) «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας και των οικοτόπων/ενδιαιτημάτων της, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ, «Περί διατηρήσεως των άγριων πτηνών», του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 2ας Απριλίου 1979, όπως κωδικοποιήθηκε με την οδηγία 2009/147/ΕΚ.».
- [ΚΥΑ Η.Π. 8353/276/Ε103/17-2-2012](#) (ΦΕΚ 415/Β/23-2-2012) «Τροποποίηση και συμπλήρωση της υπ' αριθ. 37338/1807/2010 κοινής υπουργικής απόφασης «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας και των οικοτόπων/ενδιαιτημάτων της, σε συμμόρφωση με την Οδηγία 79/409/ΕΟΚ....» (Β' 1495), σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 4 της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ «Για τη διατήρηση των άγριων πτηνών» του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 2ας Απριλίου 1979, όπως κωδικοποιήθηκε με την οδηγία 2009/147/ΕΚ».

2.2.2.5 Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του δικτύου Natura 2000 στο θαλάσσιο περιβάλλον. Εφαρμογή των Οδηγιών 92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΚ

Το δίκτυο Natura 2000 αποτελεί ένα ευρωπαϊκό συνεκτικό, οικολογικό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών για είδη χλωρίδας και πανίδας, και των οικοτόπων αυτών. Στόχος της δημιουργίας του συγκεκριμένου δικτύου αποτελεί η διασφάλιση της προστασίας των πιο σημαντικών κι απειλούμενων ευρωπαϊκών οικοσυστημάτων. Αυτό το δίκτυο καλύπτει περίπου το 18% της Ευρωπαϊκής γης και γύρω στο 6% της θαλάσσιας έκτασής της. Είναι χωρισμένο σε 9 διαφορετικές βιογεωγραφικές περιοχές, οι οποίες ορίστηκαν βάσει των διαφορετικών τύπων βλάστησης, κλίματος και γεωλογίας των περιοχών αυτών. Σύμφωνα με την πολιτική του δικτύου Natura 2000, οι ανθρώπινες δραστηριότητες στις περιοχές αυτές (π.χ. ψάρεμα και γεωργία) δεν απαγορεύονται, απλά ορίζεται ότι θα πρέπει να εκτελούνται με τρόπο ο οποίος δε θα απειλεί με οποιοδήποτε τρόπο το περιβάλλον. Οι περιοχές του δικτύου Natura 2000 περιλαμβάνουν τους Τόπους Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) και τις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) οι οποίες περιοχές εξηγούνται περαιτέρω πιο κάτω.

Σύμφωνα με την έκθεση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος (2015), ως Θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές ορίζονται οι θαλάσσιες περιοχές με γεωγραφικά διακριτές ζώνες, στις οποίες εφαρμόζονται ειδικοί στόχοι διατήρησης.

Αποτελούν βασικό μέτρο πολιτικής και σημαντικό εργαλείο διαχείρισης για την αντιμετώπιση των περίπλοκων, ανθρωπογενών περιβαλλοντικών απειλών, με στόχο τη διασφάλιση της προστασίας της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και την αύξηση της ανθεκτικότητας των οικοσυστημάτων στις ανεπιθύμητες αλλαγές. Επιπλέον, σύμφωνα με τον Κανονισμό 1967/2006 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις Θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές, ορισμένες ΘΠΠ περιλαμβάνουν εντός των ορίων τους προστατευόμενες περιοχές αλιείας. Οι συγκεκριμένες περιοχές ορίζονται ως οι γεωγραφικά διακριτές θαλάσσιες περιοχές, στις οποίες όλες ή ορισμένες αλιευτικές δραστηριότητες απαγορεύονται είτε περιοδικά, είτε μόνιμα, ή περιορίζονται σε κάποιο βαθμό, έτσι ώστε να βελτιωθεί η εκμετάλλευση και η διατήρηση των έμβιων υδρόβιων πόρων και να ενισχυθεί η προστασία των θαλάσσιων οικοσυστημάτων.

Ως Τόποι Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) έχουν οριστεί οι περιοχές που καθορίστηκαν απ' την κυβέρνηση κι επιβεβαιώθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως μέρη του δικτύου Natura 2000. Σύμφωνα με τις οδηγίες 92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΚ, η επιτυχής προστασία και ανάκτηση των σημαντικών οικοτόπων και ειδών, δύναται να επιτευχθεί μέσα απ' τον προσδιορισμό των ΤΚΣ και των ΖΕΠ. Τα κράτη μέλη της ΕΕ οφείλουν να ορίσουν αυτούς τους τομείς ως Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ) και να καθορίσουν τις προτεραιότητες τους για τη μακροπρόθεσμη διατήρηση αυτών των οικοτόπων και ειδών.

Στην Κύπρο, μέχρι σήμερα, το Δίκτυο Natura 2000 περιλαμβάνει 63 περιοχές. Κάτω από τις πρόνοιες της Οδηγίας των Οικοτόπων, έχουν ενταχθεί 41 περιοχές (2 αποκλειστικά θαλάσσιες), αρχικά ως «Τόποι Κοινοτικής Σημασίας» που κηρύσσονται σταδιακά σε «Ειδικές Ζώνες Διατήρησης». Σύμφωνα με την Οδηγία των Πουλιών, 30 περιοχές έχουν χαρακτηριστεί ως «Ζώνες Ειδικής Προστασίας». Σημειώνεται ότι, 7 περιοχές έχουν κηρυχθεί ως «Ειδικές Ζώνες Διατήρησης».

Σύμφωνα με τις πρόνοιες της Οδηγίας, το Δίκτυο Natura 2000 αποτελείται από τις Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ) και από τις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) για την Ορνιθοπανίδα, όπως ορίζονται στην Οδηγία 2009/147/ΕΚ (πρώην 79/409/ΕΚ). Ενώ οι ΕΖΔ χαρακτηρίζονται και εντάσσονται στο δίκτυο όπως περιγράφεται ανωτέρω, οι ΖΕΠ εντάσσονται αυτόματα στο Δίκτυο Natura 2000 μετά το χαρακτηρισμό τους από τα Κράτη Μέλη. Η διαχείριση των περιοχών αμφότερων των κατηγοριών υπόκειται στις διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 2, 3, 4 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Η διαχείριση των ΖΕΠ υπόκειται επιπροσθέτως στις διατάξεις του άρθρου 4 της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ.

Ο κατάλογος των Ελληνικών ΖΕΠ δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 1495/Β/06.09.2010 ως παράρτημα στη νέα ενσωμάτωση της Οδηγίας 79/4009/ΕΟΚ (η οποία κωδικοποιήθηκε με την Οδηγία 2009/147/ΕΚ). Επίσης, με τον Ν.3937/2011 (ΦΕΚ60Α) 239 Ελληνικοί Τόποι Κοινοτικής Σημασίας χαρακτηρίστηκαν ως Ειδικές Ζώνες Διατήρησης.

Όλοι οι τόποι του Δικτύου Natura 2000, περιλαμβάνονται σε βάση δεδομένων, συνοδεύονται από δελτίο δεδομένων με γενικά περιγραφικά στοιχεία και ειδικότερες πληροφορίες για τους τύπους οικοτόπων και τα είδη που φιλοξενούν και από χάρτη κλίμακας 1:100.000.

2.2.2.6 Οδηγία 2008/99/ΕΚ, σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος, μέσω του ποινικού δικαίου

Βασικός σκοπός της Οδηγίας [2008/99/ΕΚ](#) αποτελεί ο ορισμός μιας σειράς σοβαρών αδικημάτων, τα οποία μπορούν να αποβούν επιζήμια για το περιβάλλον. Μέσα απ' τη συγκεκριμένη Οδηγία, η ΕΕ απαιτεί όπως τα κράτη μέλη θεσπίσουν αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις για αυτούς τους τύπους αδικημάτων, ανεξάρτητα από το αν διαπράχθηκαν εσκεμμένα ή οφείλονται σε βαριά αμέλεια.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 της Οδηγίας 2008/99/ΕΚ, οι ακόλουθες πρακτικές θεωρούνται ως ποινικά αδικήματα και ως τέτοια θα πρέπει να θεωρούνται από τα κράτη μέλη όταν εκτελούνται παράνομα, εκ προθέσεως ή ακόμη και με βαριά αμέλεια.

α) Η απόρριψη, η εκπομπή ή η εισαγωγή μιας ποσότητας υλικών ή ιονίζουσας ακτινοβολίας στον αέρα, το έδαφος ή το νερό, η οποία προκαλεί ή ενδέχεται να προκαλέσει θάνατο ή σοβαρό τραυματισμό σε οποιοδήποτε άτομο ή σημαντική ζημία στην ποιότητα του αέρα, ή την ποιότητα του νερού, ή σε ζώα ή φυτά.

β) Η συλλογή, η μεταφορά, η αξιοποίηση ή η διάθεση των αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένης της εποπτείας των εργασιών αυτών και της εξυγίανσης των χώρων διάθεσης, συμπεριλαμβανομένων των ενεργειών ενός ατόμου ως αντιπρόσωπος ή μεσίτης (για τη διαχείριση αποβλήτων), η οποία προκαλεί ή ενδέχεται να προκαλέσει θάνατο ή σοβαρό τραυματισμό οποιουδήποτε προσώπου ή σημαντική ζημία στην ποιότητα του αέρα, την ποιότητα του εδάφους ή την ποιότητα του νερού ή σε ζώα ή φυτά.

γ) Η μεταφορά αποβλήτων, όταν η δραστηριότητα αυτή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 2 παράγραφος 35 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1013/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2006, για τις μεταφορές αποβλήτων (1) που πραγματοποιούνται σε μη αμελητέα ποσότητα, είτε εκτελούνται σε μία μόνο αποστολή είτε σε πολλές αποστολές που φαίνεται να συνδέονται.

δ) Η λειτουργία μιας εγκατάστασης στην οποία πραγματοποιείται επικίνδυνη δραστηριότητα ή στην οποία αποθηκεύονται ή χρησιμοποιούνται επικίνδυνες ουσίες ή παρασκευάσματα και η οποία, εκτός της εγκατάστασης, προκαλεί ή ενδέχεται να προκαλέσει θάνατο ή σοβαρό τραυματισμό σε οποιοδήποτε πρόσωπο ή σημαντική ζημία στην ποιότητα του αέρα, στην ποιότητα του εδάφους ή στην ποιότητα του νερού ή σε ζώα ή φυτά.

ε) Η παραγωγή, η επεξεργασία, η χρήση, η κατοχή, η αποθήκευση, η μεταφορά, η εισαγωγή, η εξαγωγή ή η διάθεση πυρηνικών υλικών ή άλλων επικίνδυνων ραδιενεργών ουσιών που προκαλούν ή ενδέχεται να προκαλέσουν θάνατο ή σοβαρό τραυματισμό σε οποιοδήποτε πρόσωπο ή σημαντική ζημία στην ποιότητα του αέρα, του εδάφους ή στην ποιότητα του νερού ή των ζώων ή των φυτών.

στ) Η θανάτωση, καταστροφή, κατοχή ή λήψη δειγμάτων προστατευόμενων ειδών άγριας πανίδας ή χλωρίδας, εκτός από περιπτώσεις όπου η συμπεριφορά αφορά αμελητέα ποσότητα τέτοιων δειγμάτων και έχει αμελητέο αντίκτυπο στην κατάσταση διατήρησης του είδους.

ζ) Η εμπορία δειγμάτων προστατευόμενων ειδών ή στοιχείων ή παραγώγων άγριας πανίδας ή χλωρίδας, εκτός από περιπτώσεις όπου η συμπεριφορά αφορά αμελητέα ποσότητα τέτοιων δειγμάτων και έχει αμελητέο αντίκτυπο στην κατάσταση διατήρησης του είδους.

η) Κάθε συμπεριφορά που προκαλεί σημαντική υποβάθμιση ενός οικοτόπου εντός προστατευόμενου τόπου, όπως η παραγωγή, η εισαγωγή, η εξαγωγή, η διάθεση στην αγορά ή η χρήση ουσιών που καταστρέφουν το όζον.

Έχοντας ως στόχο την εναρμόνιση με τη συγκεκριμένη Οδηγία, η Βουλή των Αντιπροσώπων της Κύπρου προχώρησε στη ψήφιση του Νόμου [22\(I\)/2012](#). Αντίστοιχα η Ελλάδα προχώρησε στη ψήφιση του Ν.4042/2012 (ΦΕΚ 24Α/13-02-2012).

2.2.2.7 Οδηγία 2006/7/EK, σχετικά με τη διαχείριση της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης

Η Οδηγία [2006/7/EK](#) έχει ως κύριο της στόχο τη διασφάλιση της παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης, μέσω της θέσπισης βελτιωμένων μέτρων, και μέσω της διάθεσης πληροφοριών στο κοινό. Αξίζει να αναφερθεί ότι η συγκεκριμένη Οδηγία έρχεται να συμπληρώσει την Οδηγία 2000/60/EK για την προστασία και τη διαχείριση των υδάτων. Επίσης, η Οδηγία αυτή δεν εφαρμόζεται σε τεχνητώς περικλειστά ύδατα που υπόκεινται σε επεξεργασία ή που χρησιμοποιούνται για θεραπευτικούς σκοπούς.

Τα κράτη μέλη οφείλουν να προσδιορίζουν τα ύδατα κολύμβησης υπό την επικράτειά τους και να καθορίζουν τη διάρκεια της κολυμβητικής περιόδου. Η παρακολούθηση των υδάτων κολύμβησης θα πρέπει να καθορίζεται στον τόπο τον οποίο χρησιμοποιούν περισσότερο οι λουόμενοι ή όπου υπάρχει ο μεγαλύτερος κίνδυνος ρύπανσης. Η παρακολούθηση θα πρέπει να πραγματοποιείται υπό τη μορφή δειγματοληψίας ως ακολούθως:

1. Θα πρέπει να πραγματοποιούνται τουλάχιστον 4 δειγματοληψίες, συμπεριλαμβανομένης αυτής πριν την έναρξη της κολυμβητικής περιόδου.
2. Στην περίπτωση που η κολυμβητική περίοδος δεν υπερβαίνει τις 8 εβδομάδες, ή αν η περιοχή υπόκεινται σε ειδικούς γεωγραφικούς περιορισμούς, θα πρέπει να πραγματοποιούνται μόνο 3 δειγματοληψίες.

Ακολούθως, οι χώρες κράτη μέλη της ΕΕ, θα πρέπει να ανακοινώνουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τα αποτελέσματα της παρακολούθησης των κολυμβητικών τους υδάτων, περιγράφοντας παράλληλα τα μέτρα διαχείρισης της ποιότητάς τους.

Η αξιολόγηση της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης ορίζεται βάση των μικροβιολογικών δεδομένων και σύμφωνα με τις παραμέτρους που περιλαμβάνονται στο παράρτημα I της Οδηγίας. Έτσι δύναται η ταξινόμηση των υδάτων ως ανεπαρκούς ποιότητας, επαρκούς ποιότητας, καλής ποιότητας, εξαιρετικής ποιότητας κτλ. σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στο παράρτημα II της συγκεκριμένης Οδηγίας. Τα κράτη μέλη της ΕΕ θα πρέπει να θεσπίσουν τα κατάλληλα μέτρα, έτσι ώστε να αυξηθεί ο αριθμός των υδάτων κολύμβησης που χαρακτηρίζονται με καλή ή εξαιρετική ποιότητα. Στην περίπτωση που η ποιότητα είναι ανεπαρκής, τότε οι χώρες της ΕΕ θα πρέπει να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για τη διαχείριση και την εξάλειψη της ρύπανσης, και την ευρύτερη προστασία κι ενημέρωση των λουομένων.

Παράλληλα, σύμφωνα με τη συγκεκριμένη οδηγία, προβλέπεται και η κατάρτιση ταυτοτήτων για τα ύδατα κολύμβησης, οι οποίες δύνανται να καλύψουν μια μοναδική τοποθεσία κολύμβησης, ή περισσότερες της μιας συνεχόμενες τοποθεσίες κολύμβησης. Οι ταυτότητες θα πρέπει να επανεξετάζονται και να ενημερώνονται σύμφωνα με το παράρτημα ΙΙΙ της Οδηγίας. Ο ορισμός των ταυτοτήτων περιλαμβάνει την αξιολόγηση των πιο κάτω:

α) Των φυσικών, γεωγραφικών και υδρολογικών χαρακτηριστικών των υδάτων κολύμβησης, καθώς και των άλλων επιφανειακών υδάτων στη λεκάνη απορροής.

β) Της ρύπανσης και των πηγών αυτής.

γ) Των διαχειριστικών μέτρων.

Εκτός των πιο πάνω, η ΕΕ κρίνει απαραίτητη τη λήψη έκτακτων μέτρων, εάν λόγω απροσδόκητων καταστάσεων δύνανται να επιδεινωθεί η ποιότητα των υδάτων, ή να συνιστούν κίνδυνο για την υγεία των λουομένων. Επίσης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διενεργούν κατάλληλη παρακολούθηση, και να λαμβάνουν διαχειριστικά μέτρα, έτσι ώστε να παρέχουν άμεσα πληροφορίες που θα αφορούν την σημαντική ανάπτυξη κυανοβακτηρίων (ή κυανοφυκών).

Παράλληλος στόχος των τοπικών αρχών αποτελεί κι η κατάλληλη ενημέρωση του κοινού κι η ενθάρρυνση των πολιτών για συμμετοχή σε δράσεις διαχείρισης της ποιότητας των υδάτων. Οι πολίτες θα πρέπει να μπορούν να διατυπώνουν συστάσεις, παρατηρήσεις ή παράπονα, και να συμμετέχουν παράλληλα στη θέσπιση, αναθεώρηση και ενημέρωση των καταλόγων σχετικά με την ποιότητα των υδάτων.

Στην Κύπρο η εναρμόνιση με τη συγκεκριμένη Οδηγία πραγματοποιήθηκε μέσω της ψήφισης του [N.57\(I\)/2008](#).

Η ποιότητα των νερών κολύμβησης στις ακτές της Ελλάδας παρακολουθείται συστηματικά από το 1988 από τη Δ/νση Υδάτων του ΥΠΕΚΑ, σύμφωνα με την Οδηγία 76/160/ΕΟΚ «περί της ποιότητας υδάτων κολύμβησης», στο πλαίσιο του «Προγράμματος παρακολούθησης ποιότητας νερών κολύμβησης στις ακτές της Ελλάδας».

Στο πλαίσιο της σταδιακής μετάβασης από την Οδηγία 76/160/ΕΟΚ (παλιά Οδηγία) στην Οδηγία 2006/7/ΕΚ για τα ύδατα κολύμβησης, η Ειδική Γραμματεία Υδάτων του Υ.Π.Ε.Κ.Α. έχει ολοκληρώσει την κατάρτιση του προβλεπόμενου στο άρθρο 7 της υπ' αριθμό [Η.Π. 8600/416/Ε103/2009 Κ.Υ.Α.](#) «Μητρώου Ταυτοτήτων των Ακτών

Κολύμβησης». Στόχος του μητρώου είναι η περιγραφή και παρουσίαση των βασικών χαρακτηριστικών των ακτών, η αναγνώριση των πηγών ρύπανσης που ενδέχεται να επηρεάσουν την ποιότητα των νερών και η αξιολόγηση του μεγέθους των επιπτώσεων. Το μητρώο ταυτοτήτων αποτελεί οδηγό για την επιλογή των κατάλληλων μέτρων αντιμετώπισης των επιπτώσεων της μόλυνσης στα νερά κολύμβησης και επιτρέπει την αποτελεσματικότερη διαχείριση των αντίστοιχων πόρων. Ταυτόχρονα, μέσω του μητρώου επιτυγχάνεται ενημέρωση των πολιτών σε σχέση με την ποιότητα των νερών και των διαχειριστικών μέτρων που λαμβάνονται κατά περίπτωση.

2.2.2.8 Σύμβαση της Βαρκελώνης & Μεσογειακό Σχέδιο Δράσης του Προγράμματος Περιβάλλοντος των Ηνωμένων Εθνών (UNEP / MAP)

Η Σύμβαση της Βαρκελώνης υιοθετήθηκε από τις χώρες της Μεσογείου και την τότε ΕΟΚ το 1976 με σκοπό το συντονισμό των δράσεών τους και τη λήψη όλων των κατάλληλων μέτρων για την πρόληψη, καταπολέμηση και εξάλειψη της ρύπανσης της Μεσογείου Θάλασσας και τη βελτίωση του θαλασσιού και παρακτίου περιβάλλοντος ώστε να συνεισφέρουν στη βιώσιμη ανάπτυξη. Το 1995, τα Κράτη-Μέλη υιοθέτησαν την τροποποιημένη Σύμβαση, με τίτλο «Σύμβαση για την Προστασία του Θαλασσιού Περιβάλλοντος και της Παράκτιας Περιοχής της Μεσογείου».

Στα πλαίσια της Σύμβασης λειτουργεί και το Πρόγραμμα MEDPOL για την εκτίμηση και τον έλεγχο της θαλάσσιας ρύπανσης στην περιοχή της Μεσογείου (το οποίο φιλοξενείται στην Αθήνα) ενώ έχει καταρτιστεί μια σειρά από Πρωτόκολλα που επιχειρούν να αντιμετωπίσουν επιμέρους θεματικά αντικείμενα, σημαντικά για το περιβάλλον της Μεσογείου:

- I. Dumping Protocol: Πρωτόκολλο για την πρόληψη και την εξάλειψη της ρύπανσης της Μεσογείου από Απορρίψεις πλοίων και αεροσκαφών και από την καύση στη θάλασσα.
- II. Prevention and Emergency Protocol: Πρωτόκολλο για τη συνεργασία για την Πρόληψη της ρύπανσης από πλοία και, σε περιπτώσεις Έκτακτης Ανάγκης, την καταπολέμηση της ρύπανσης στη Μεσόγειο Θάλασσα.
- III. LBS Protocol: Πρωτόκολλο για την προστασία της Μεσογείου από τη ρύπανση που προέρχεται από Χερσαίες Πηγές και δραστηριότητες.

- IV. SPA & Biodiversity Protocol: Πρωτόκολλο για τις Ειδικά Προστατευόμενες Περιοχές και τη Βιοποικιλότητα στη Μεσόγειο.
- V. Offshore Protocol: Πρωτόκολλο για την προστασία της Μεσογείου από ρύπανση που προέρχεται από την εξερεύνηση και εκμετάλλευση της υφαλοκρηπίδας και του βυθού και του υπεδάφους του.
- VI. Hazardous Wastes Protocol: Πρωτόκολλο για την πρόληψη της ρύπανσης της Μεσογείου από διασυνοριακές μεταφορές επικινδύνων αποβλήτων και την απόρριψή τους.
- VII. ICZM Protocol: Πρωτόκολλο για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών της Μεσογείου.

Για την κατασκευή τεχνητών υφάλων, η Κύπρος ακολουθεί τις Οδηγίες του Μεσογειακού Σχεδίου Δράσης των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον (MAP/UNEP) για την τοποθέτηση στη θάλασσα υλικών άλλων εκτός για απόρριψη.

2.3 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΚΥΠΡΟΥ

2.3.1 Εθνικό Νομοθετικό Πλαίσιο για το Θαλάσσιο Χωροταξικό Σχεδιασμό

Όπως αναφέρθηκε στην ανάλυση του Κοινοτικού Νομοθετικού Πλαισίου, έχοντας ως στόχο την εναρμόνιση με την Οδηγία 2014/89/ΕΕ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πραγματοποιήθηκε η ψήφιση του Περί Θαλάσσιου Στρατηγικού Σχεδιασμού και Συναφών Θεμάτων νόμος του 2017. Σκοπός του συγκεκριμένου νόμου αποτελεί ο καθορισμός ενός πλαισίου εφαρμογής για το θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό, με σκοπό την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης της θαλάσσιας οικονομίας της Δημοκρατίας, της βιώσιμης ανάπτυξης στα θαλάσσια ύδατά της και τη βιώσιμη χρήση των θαλάσσιων πόρων της.

Για το σκοπό εφαρμογής του συγκεκριμένου νόμου πραγματοποιήθηκε η ίδρυση μιας δεκαπενταμελούς επιτροπής Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού, η οποία αποτελείται απ' τα ακόλουθα μέλη:

- i. Το Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Μεταφορών Επικοινωνιών και Έργων ή εκπρόσωπό του.
- ii. Το Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εξωτερικών ή εκπρόσωπό του.

- iii. Το Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Άμυνας ή εκπρόσωπό του.
- iv. Το Γενικό Διευθυντή της Αρχής Λιμένων Κύπρου ή εκπρόσωπό του.
- v. Το Διευθυντή της Υπηρεσίας Ενέργειας του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού ή εκπρόσωπό του.
- vi. Το Διευθυντή της Υπηρεσίας Υδρογονανθράκων του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού ή εκπρόσωπό του.
- vii. Τον Προϊστάμενο της Μονάδας Ανάπτυξης Ναυτικού Τουρισμού του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού ή εκπρόσωπό του.
- viii. Το Διευθυντή του Τμήματος Εμπορικής Ναυτιλίας ή εκπρόσωπό του.
- ix. Το Διευθυντή του Τμήματος Δημοσίων Έργων ή εκπρόσωπό του.
- x. Το Διευθυντή του Τμήματος Αρχαιοτήτων ή εκπρόσωπό του.
- xi. Το Διευθυντή του Τμήματος Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών ή εκπρόσωπό του.
- xii. Το Διευθυντή του Τμήματος Περιβάλλοντος ή εκπρόσωπό του.
- xiii. Το Διευθυντή του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως ή εκπρόσωπό του.
- xiv. Το Διευθυντή του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας ή εκπρόσωπό του. και
- xv. Το Διευθυντή του Τμήματος Γεωλογικής Επισκόπησης ή εκπρόσωπό του.

Για τη θέσπιση και την εφαρμογή του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού απαιτούνται τα ακόλουθα:

α) Η ανάπτυξη Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του συγκεκριμένου νόμου, και σύμφωνα με τη δήλωση πολιτικής.

β) Κατά τη διάρκεια θέσπισης πλαισίου και εφαρμογής του ΘΧΣ τα αρμόδια θεσμικά όργανα οφείλουν να λάβουν υπόψιν τις αλληλεπιδράσεις ξηράς και θάλασσας.

γ) Κατά τη διάρκεια εκπόνησης του ΘΧΣ τα αρμόδια θεσμικά όργανα οφείλουν να λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις ιδιαιτερότητες της θαλάσσιας περιοχής στην οποία βρίσκεται η Δημοκρατία, τις σχετικές υπάρχουσες και μελλοντικές δραστηριότητες

εντός αυτής και τις συναφείς χρήσεις κι επιπτώσεις τους στο θαλάσσιο περιβάλλον, και στους φυσικούς πόρους της Δημοκρατίας.

δ) Κατά την εκπόνηση και εφαρμογή του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού, όταν προκύπτει σύγκρουση μεταξύ χρήσεων ή δραστηριοτήτων, λαμβάνονται υπόψη τα οφέλη και οι επιπτώσεις που προκύπτουν, ύστερα από εκτίμηση που γίνεται με επιστημονικές μεθόδους, σε πολιτισμικό, κοινωνικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό επίπεδο, καθώς επίσης και η μέγιστη συνύπαρξη των χρήσεων ή δραστηριοτήτων με στόχο τη βιώσιμη κι αειφόρο ανάπτυξη.

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, τα αρμόδια θεσμικά όργανα οφείλουν να λάβουν υπόψιν τις αλληλεπιδράσεις των δραστηριοτήτων και των χρήσεων, οι οποίες περιλαμβάνουν τα πιο κάτω:

- i. Τις περιοχές υδατοκαλλιέργειας.
- ii. Τις περιοχές αλιείας.
- iii. Τις εγκαταστάσεις και τις υποδομές για την έρευνα, την εκμετάλλευση και την εξόρυξη πετρελαίου, φυσικού αερίου καθώς και άλλων ενεργειακών πόρων, ορυκτών και αδρανών υλικών, και για την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.
- iv. Τις οδούς θαλάσσιας μεταφοράς, τις κυκλοφοριακές ροές και τις λιμενικές περιοχές.
- v. Τις περιοχές διεξαγωγής στρατιωτικών ασκήσεων ή άλλες απαγορευμένες περιοχές για στρατιωτικούς σκοπούς.
- vi. Τους τόπους κοινοτικής σημασίας, τις περιοχές Δικτύου Φύση 2000 και άλλες προστατευόμενες περιοχές.
- vii. Τις περιοχές εξόρυξης πρώτων υλών.
- viii. Την επιστημονική έρευνα.
- ix. Τις διαδρομές υποβρύχιων καλωδίων και αγωγών.
- x. Τον τουρισμό, καθώς και αθλητικές ή και ψυχαγωγικές δραστηριότητες, και
- xi. Τις ενάλιες αρχαιότητες.

Αντίγραφο του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδίου, περιλαμβανομένου σχετικού επεξηγηματικού υλικού για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος Νόμου και της κάθε επακόλουθης αναθεωρημένης μορφής του, θα πρέπει να διαβιβάζονται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και σε κάθε ενδιαφερόμενο κράτος μέλος εντός τριών (3) μηνών από τη δημοσίευσή τους.

2.3.2 Εθνικό Νομοθετικό Πλαίσιο για τη Βιοποικιλότητα και το Θαλάσσιο Περιβάλλον

2.3.2.1 Ν.153(Ι)/2003 - Ο περί προστασίας και διαχείρισης της φύσης και της άγριας ζωής νόμος του 2003

Ο συγκεκριμένος νόμος έχει ως στόχο την προστασία της βιοποικιλότητας μέσω της διατήρησης των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας και χλωρίδας της Κυπριακής Δημοκρατίας. Παράλληλα, στοχεύει στη διασφάλιση της διατήρησης και αποκατάστασης των φυσικών οικοτόπων και ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος και σημασίας. Προκειμένου να διασφαλιστεί η κατάλληλη εφαρμογή του νόμου, ιδρύθηκε μια επιστημονική επιτροπή, η οποία έχει ως καθήκον της να ενημερώνει και να συμβουλεύει τους Υπουργούς Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και Εσωτερικών για θέματα που σχετίζονται με αυτό.

Βάσει του νόμου αυτού, ο Υπουργός Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος έχει την ευθύνη να καταρτίσει κατάλογο που να περιλαμβάνει όλες τις σχετικές πληροφορίες σχετικά με τους τύπους των φυσικών οικοτόπων. Σ' αυτούς περιλαμβάνονται οι τόποι ειδικής σημασίας, οι Τόποι Κοινοτικής Σημασίας, σύμφωνα με το παράρτημα Ι του Ν.153(Ι)/2003, καθώς επίσης και τα είδη κοινοτικής σημασίας και προτεραιότητας, βάσει του Παραρτήματος ΙΙ.

Όταν μια περιοχή καθορίζεται ως «Τόπος Κοινοτικής Σημασίας», τότε ο Υπουργός Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος πρέπει εντός ενός χρονικού διαστήματος 4 ετών (κατά ανώτατο όριο) να δηλώσει τον τόπο αυτό ως «Ειδικές Ζώνες Διατήρησης». Στη συνέχεια με βάση τις υποδείξεις και τις γενικές κατευθύνσεις της Εθνικής Επιστημονικής Επιτροπής, ο Υπουργός ορίζει ένα σύνολο μέτρων, τα οποία ακολουθούν τις πιο κάτω αρχές:

α) Τη σημασία της διατήρησης και της αποκατάστασης των φυσικών οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος (παράρτημα Ι) και των ειδών που περιλαμβάνονται στο

παράρτημα ΙΙ, με στόχο την επακόλουθη αύξηση της συνοχής του δικτύου Natura 2000.

β) Πρέπει να λαμβάνουν υπόψιν τους κινδύνους της γενικής υποβάθμισης και καταστροφής των Ειδικών Ζωνών Διατήρησης.

γ) Να εξασφαλίζουν την αφοσίωση στην πρόληψη και την αποφυγή της υποβάθμισης των οικοτόπων και των γενικών ανθρωπογενών επιπτώσεων στα προστατευόμενα είδη για τα οποία έχουν δηλωθεί ως Ζώνες Ειδικής Προστασίας.

Παράλληλα, σύμφωνα με το Ν.153(Ι)/2003, ο Υπουργός Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, μπορεί, αφότου συμβουλευτεί την επιστημονική επιτροπή, να προχωρήσει στην εγκαθίδρυση των πιο κάτω, έτσι ώστε να επιτύχει την καλύτερη δυνατή διαχείριση και προστασία της Φύσης:

- i. Να απαγορεύσει οποιαδήποτε σχετική δραστηριότητα ή λειτουργία, που μπορεί να είναι επιζήμιες για το περιβάλλον.
- ii. Να ορίσει την ανάληψη άλλων δραστηριοτήτων ή λειτουργιών που δεν επιβαρύνουν το περιβάλλον, αλλά δύναται να ενισχύσουν τις προσπάθειες προστασίας και διαχείρισης.
- iii. Να καθορίσει συγκεκριμένα μέτρα διατήρησης

Για παράδειγμα, σύμφωνα με το συγκεκριμένο νόμο απαγορεύονται τα πιο κάτω:

α) Όλες οι μορφές σκόπιμης σύλληψης ή θανάτωσης ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος που απαριθμούνται στο μέρος Α του παραρτήματος ΙΙΙ.

β) Η σκόπιμη παρενόχληση ειδών πανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος που απαριθμούνται στο μέρος Α του παραρτήματος ΙΙΙ, κατά τη διάρκεια των περιόδων αναπαραγωγής, θηλασμού, χειμέριας νάρκης και μετανάστευσης.

γ) Η σκόπιμη καταστροφή και συλλογή των αυγών που ανήκουν σε είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος και τα οποία περιλαμβάνονται στο Μέρος Α του Παραρτήματος ΙΙΙ.

δ) Η καταστροφή, ή η διατάραξη των εκτάσεων αναπαραγωγής και ανάπαυσης των ειδών πανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος.

ε) Η κατοχή, μεταφορά, πώληση, ανταλλαγή ή προσφορά προς πώληση οποιουδήποτε δείγματος ειδών πανίδας που περιλαμβάνεται στο Μέρος Α του Παραρτήματος ΙΙΙ του συγκεκριμένου νόμου.

στ) Η σκόπιμη συλλογή, κοπή, εκρίζωση ή καταστροφή ειδών χλωρίδας που περιλαμβάνονται στο Μέρος Β του Παραρτήματος ΙΙΙ. Το ίδιο ισχύει και για την κατοχή, τη μεταφορά, την πώληση ή την ανταλλαγή ή την προσφορά για πώληση αυτών των ειδών.

ζ) Η συλλογή, η θανάτωση ειδών πανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος που περιλαμβάνονται στο Μέρος Α του Παραρτήματος ΙV, όταν χρησιμοποιούνται επιλεκτικά μέσα τα οποία είναι πιθανό να προκαλέσουν τοπική εξαφάνιση ή διαταραχή του πληθυσμού τους.

2.3.2.2 Ν.152(Ι)/2003 – Ο περί προστασίας και διαχείρισης των άγριων πτηνών

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, ο εν λόγω νόμος ακολουθεί την οδηγία 2009/147/ΕΟΚ και παρέχει μέτρα για τα ακόλουθα θέματα:

α) Την προστασία, διατήρηση, διαχείριση και την εντός των ορίων εκμετάλλευση των άγριων πτηνών.

β) Την προστασία, διατήρηση ή προσαρμογή των πληθυσμών των άγριων πτηνών, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές απαιτήσεις όσον αφορά τις οικολογικές, επιστημονικές, εκπαιδευτικές, οικονομικές και ψυχαγωγικές πτυχές.

γ) Την προστασία της άγριας πανίδας.

δ) Τη διαβεβαίωση ότι τα είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος διατηρούνται και αποκαθίστανται επαρκώς.

ε) Την προστασία της βιοποικιλότητας και τον περιορισμό της απώλειας της, καθώς και τον περιορισμό της απώλειας οικοσυστημάτων, άγριας πανίδας και χλωρίδας της Κύπρου και την επακόλουθη πρόληψη της μετάδοσης ασθένειας στους άγριους πληθυσμούς.

Ο Υπουργός Εσωτερικών, ως το αρμόδιο όργανο για την εφαρμογή του συγκεκριμένου νόμου, έχει την ευθύνη λήψης μέτρων τα οποία θεωρούνται απαραίτητα για την καθιέρωση ενός γενικού καθεστώτος για την προστασία όλων των ειδών άγριων πτηνών. Επιπλέον, και ανεξάρτητα από οποιοδήποτε μέτρο που έχει θεσπίσει ο Υπουργός, απαγορεύονται τα εξής:

α) Η σκόπιμη θανάτωση ή /και η συλλογή αγρίων πτηνών με οποιονδήποτε τρόπο.

β) Η πρόκληση ζημιάς και σημαντικής καταστροφής στις φωλιές, τα αυγά των άγριων πτηνών, ή/και η μετακίνηση των τους.

γ) Η σκόπιμη διαταραχή των αγρίων πτηνών, κατά τη διάρκεια της αναπαραγωγικής περιόδου και κατά τη διάρκεια της φωλεοποίησης.

δ) Η συλλογή αυγών άγριων πτηνών στη φύση, ακόμη και όταν είναι κούφια.

ε) Η κατοχή άγριων πτηνών των οποίων η σύλληψη ή το κυνήγι αυτών απαγορεύεται.

στ) Παρόλο που ο Υπουργός Εσωτερικών έχει το δικαίωμα να χαρακτηρίζει ως θηράματα οποιοδήποτε είδος άγριων πτηνών, το κυνήγι τους απαγορεύεται, κατά τη διάρκεια της αναπαραγωγής, της φωλεοποίησης και της επιστροφής στις περιοχές φωλεοποίησης.

2.3.2.3 Το δίκτυο Natura 2000 στην Κύπρο

Όπως αναφέρθηκε στην ανάλυση του κοινοτικού νομοθετικού πλαισίου, στην Κύπρο, οι θαλάσσιες περιοχές του δικτύου Natura 2000, χαρακτηρίζονται νομοθετικά ως Τόποι Κοινοτικής Σημασίας. Το 2008, η Ευρωπαϊκή Ένωση προχώρησε στην επιβεβαίωση των περιοχών ως ΤΚΣ, οι οποίες τη συγκεκριμένη περίοδο χαρακτηρίζονταν ως Ζώνες Ειδικής Προστασίας, κι είχαν προταθεί για ΤΚΣ.

Οι συγκεκριμένες περιοχές θεωρούνται ως ένα πολύτιμο εργαλείο για την επιτυχή προστασία της θαλάσσιας ζωής και των φυσικών πόρων, μαζί με την παράλληλη διαχείριση των ιχθυοποθεμάτων. Οι Θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές (ΘΠΠ) της Κύπρου περιλαμβάνουν επίσης και τις περιοχές με τεχνητούς υφάλους (οι οποίες θα αναλυθούν περισσότερο στη συνέχεια), καθώς επίσης και την περιοχή της Λάρας-Τοξεύτρας η οποία περιλαμβάνεται στο δίκτυο Natura 2000.

Μέχρι στιγμής στην Κύπρο, περιλαμβάνονται στο δίκτυο Natura 2000, 6 παράλιες/θαλάσσιες περιοχές: α) Πόλις/Γιαλιά (CY4000001), β) Χερσόνησος Ακάμα (CY4000010), γ) Θαλάσσια Περιοχή Μουλιά (CY4000006), δ) Ακρωτήριο Άσπρο - Πέτρα Ρωμιού (CY5000005), ε) Κάβο Γκρέκο (CY3000005), στ) Θαλάσσια Περιοχή Νησιά (CY3000006). Οι συγκεκριμένες περιοχές περιλαμβάνουν σημαντικούς οικοτόπους και είδη χλωρίδας και πανίδας τα οποία προστατεύονται σύμφωνα με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Περισσότερες πληροφορίες για τις συγκεκριμένες ΘΠΠ, οι οποίες περιλαμβάνονται στο δίκτυο Natura 2000, περιλαμβάνονται στους ακόλουθους συνδέσμους:

→ Πόλις/Γιαλιά (CY4000001) <http://natura.environment.moa.gov.cy/CY4000001.html>

→ Χερσόνησος Ακάμα (CY4000010)

<http://natura.environment.moa.gov.cy/CY4000010.html>

→ Θαλάσσια Περιοχή Μουλιά (CY4000006)

<http://natura.environment.moa.gov.cy/CY4000006.html>

→ Ακρωτήριο Άσπρο - Πέτρα Ρωμιού (CY5000005)

<http://natura.environment.moa.gov.cy/CY5000005.html>

→ Κάβο Γκρέκο (CY3000005)

<http://natura.environment.moa.gov.cy/CY3000005.html>

→ Θαλάσσια Περιοχή Νησιά (CY3000006)

<http://natura.environment.moa.gov.cy/CY3000006.html>

2.3.2.4 Νομοθετικό πλαίσιο για τους τεχνητούς υφάλους

Το Τμήμα Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών, του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, αναγνώρισε την επιτακτική ανάγκη δημιουργίας τεχνητών υφάλων, σε επιλεγμένες θαλάσσιες περιοχές στην Κύπρο. Οι κατασκευές αυτές ακολουθούν τα χαρακτηριστικά των φυσικών υφάλων και δημιουργούνται με τέτοιο τρόπο, έτσι ώστε να είναι σε πλήρη αρμονία με τη φύση, και να παρέχουν χώρο αναπαραγωγής, διατροφής και καταφύγιο σε ποικίλους θαλάσσιους οργανισμούς. Για το λόγο αυτό προχώρησε στη θέσπιση και την εφαρμογή σχετικής στρατηγικής για τη δημιουργία Θαλάσσιων Προστατευόμενων Περιοχών με τεχνητούς υφάλους.

Συγκεκριμένα, η εγκαθίδρυση των συγκεκριμένων ΘΠΠ, ακολουθεί τις πρόνοιες που ορίζονται στο Άρθρο 5Α του Περί Αλιείας Νόμου (Ν.106(Ι)/2004), σύμφωνα με το οποίο απαγορεύεται η αλιείας, και ρυθμίζεται κατάλληλα η διέλευση σκαφών στις συγκεκριμένες περιοχές. Αξίζει επίσης να αναφερθεί ότι το Δεκέμβριο του 2017 πραγματοποιήθηκε η έκδοση δύο διαταγμάτων, από τον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, δυνάμει του Άρθρου 5Α.

Συγκεκριμένα, την 1η Δεκεμβρίου 2017 εκδόθηκε μέσω της Κανονιστικής Διοικητικής Πράξης Κ.Δ.Π. 403/2017, το «περί Απαγόρευσης της Αλιείας και της Διέλευσης στη

Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή «Δασούδι» Λεμεσού Διάταγμα του 2017». Σύμφωνα με το συγκεκριμένο διάταγμα, απαγορεύεται η αλιεία με οποιοδήποτε τρόπο, στη θαλάσσια περιοχή που φαίνεται στον Πίνακα 3, και η οποία καθορίζεται με τις συντεταγμένες που περιλαμβάνονται στον Πίνακα 4 πιο κάτω. Επίσης, απαγορεύεται η διέλευση με οποιοδήποτε μηχανοκίνητο σκάφος, εκτός απ' τις ακόλουθες περιπτώσεις:

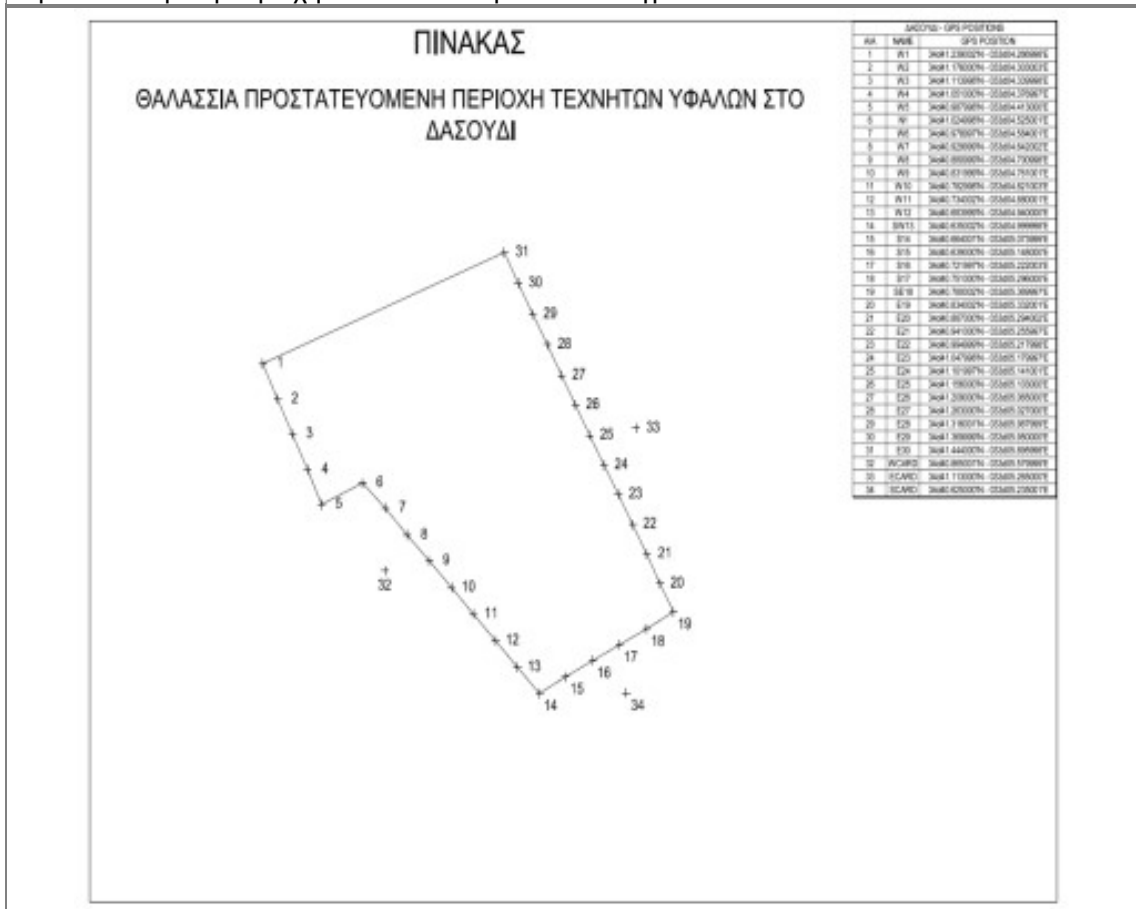
α) Σκάφη της Δημοκρατίας.

β) σκάφη ασφαλείας που χρησιμοποιούνται από τους Ναυτικούς Ομίλους που υπάγονται στην Κυπριακή Ιστιοπλοϊκή Ομοσπονδία.

γ) Σκάφη κατάδυσης τα οποία φέρουν σημαία με βάση τους διεθνείς κανονισμούς κατάδυσης.

Με την εφαρμογή του συγκεκριμένου διατάγματος καταργήθηκε παράλληλα το διάταγμα του 2014 (Κ.Δ.Π.51/2014), περί της απαγόρευσης της αλιείας και της διέλευσης σκαφών σε καθορισμένες θαλάσσιες περιοχές.

Πίνακας 2.3 Η Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή τεχνητών υφάλων στο Δασούδι, όπως οριοθετήθηκε μέσω του «περί Απαγόρευσης της Αλιείας και της Διέλευσης στη Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή «Δασούδι» Λεμεσού Διάταγμα του 2017».

Πίνακας 2.4 Οι συντεταγμένες οριοθέτησης της Θαλάσσιας Προστατευόμενης Περιοχής τεχνητών υφάλων στο Δασούδι, οι οποίες περιλαμβάνονται στο «περί Απαγόρευσης της Αλιείας και της Διέλευσης στη Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή «Δασούδι» Λεμεσού Διάταγμα του 2017».

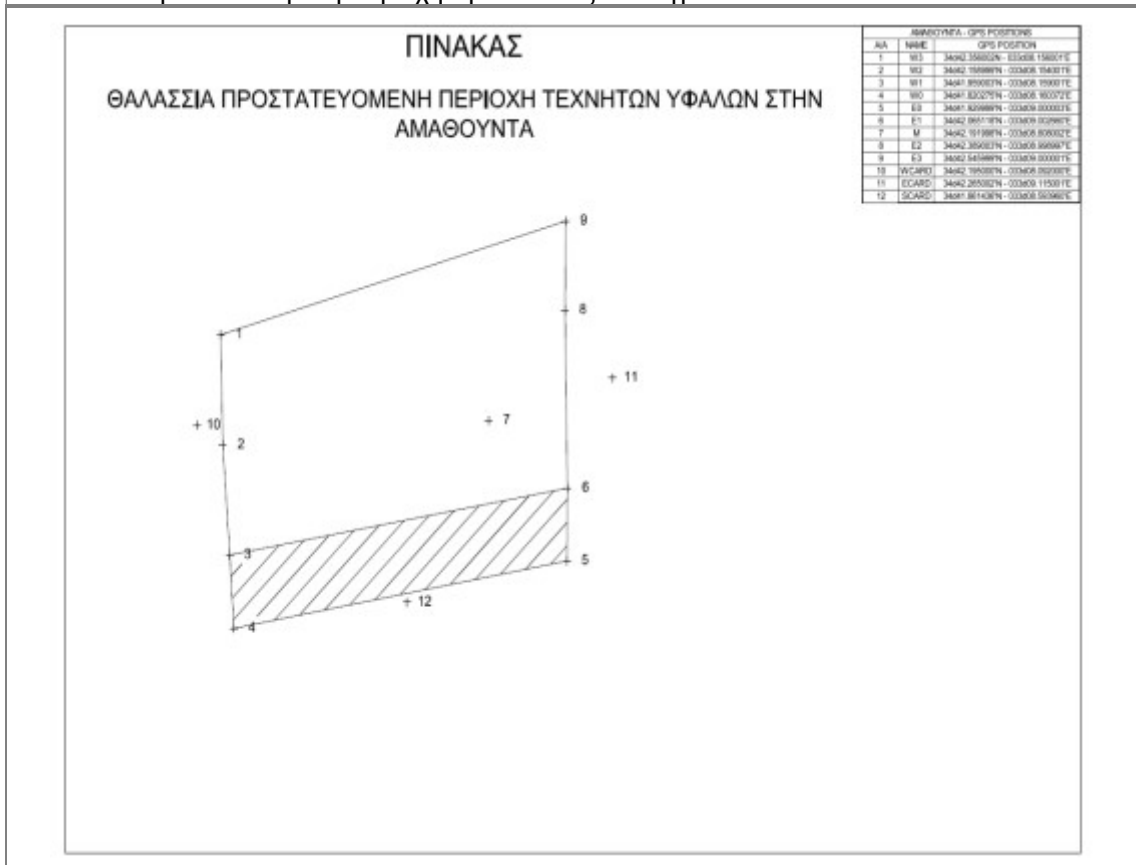
Δασούδι – GPS positions		
A/A	Name	GPS Position
1	W1	34° 41.239002'N - 033° 04.266998'E
2	W2	34° 41.176000'N - 033° 04.303003'E
3	W3	34° 41.113998'N - 033° 04.339998'E
4	W4	34° 41.051000'N - 033° 04.376997'E
5	W5	34° 40.987998'N - 033° 04.413000'E
6	N1	34° 41.024998'N - 033° 04.525001'E
7	W6	34° 40.978997'N - 033° 04.584001'E
8	W7	34° 40.929999'N - 033° 04.642002'E
9	W8	34° 40.880999'N - 033° 04.700998'E
10	W9	34° 40.831999'N - 033° 04.761001'E
11	W10	34° 40.782998'N - 033° 04.821003'E
12	W11	34° 40.734002'N - 033° 04.880001'E
13	W12	34° 40.683999'N - 033° 04.940000'E
14	SW13	34° 40.635002'N - 033° 04.999998'E
15	S14	34° 40.664001'N - 033° 05.073999'E
16	S15	34° 40.639000'N - 033° 05.148000'E
17	S16	34° 40.721997'N - 033° 05.222003'E
18	S17	34° 40.751000'N - 033° 05.296000'E
19	SE18	34° 40.780002'N - 033° 05.369997'E
20	E19	34° 40.834002'N - 033° 05.332001'E
21	E20	34° 40.887000'N - 033° 05.294002'E
22	E21	34° 40.941000'N - 033° 05.294002'E
23	E22	34° 40.994999'N - 033° 05.217998'E
24	E23	34° 41.047998'N - 033° 05.179997'E
25	E24	34° 41.101997'N - 033° 05.141001'E
26	E25	34° 41.156000'N - 033° 05.103000'E
27	E26	34° 41.209000'N - 033° 05.065000'E
28	E27	34° 41.263000'N - 033° 05.027000'E
29	E28	34° 41.316001'N - 033° 05.987999'E
30	E29	34° 41.369999'N - 033° 05.950000'E
31	E30	34° 41.444000'N - 033° 05.895998'E
32	WCARD	34° 40.865001'N - 033° 05.579999'E
33	ECARD	34° 41.113000'N - 033° 05.265000'E
34	SCARD	34° 40.625000'N - 033° 05.235001'E

Λίγες μέρες μετά, την 22α Δεκεμβρίου 2017 ακολούθησε η έκδοση του «περί Απαγόρευσης της Αλιείας και της Διέλευσης Σκαφών στη Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή Αμαθούντας Διάταγμα του 2017», μέσω της Κανονιστικής Διοικητικής Πράξης Κ.Δ.Π. 445/2017. Σύμφωνα με το συγκεκριμένο διάταγμα, απαγορεύεται η αλιεία στη θαλάσσια περιοχή που φαίνεται στον Πίνακα 5 και καθορίζεται απ' τις

γεωγραφικές συντεταγμένες των Σημείων 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8 και 9, που περιλαμβάνονται στον Πίνακα 6. Κατά παρέκκλιση, η αλιεία επιτρέπεται για σκάφη παράκτιας αλιείας μικρών σκαφών Α και Β, στην περιοχή που οριοθετείται απ’ τα σημεία 3, 4, 5 και 6 (Πίνακας 6). Παράλληλα, απαγορεύεται η διέλευση με οποιοδήποτε μηχανοκίνητο σκάφος, στην περιοχή που καθορίζεται απ’ τις γεωγραφικές συντεταγμένες των σημείων 1, 2, 3, 6, 8 και 9 εκτός των σκαφών της Δημοκρατίας και των σκαφών κατάδυσης που φέρουν σημαία, σύμφωνα με τους διεθνείς κανονισμούς κατάδυσης. Αξίζει να αναφερθεί, ότι με την εφαρμογή του συγκεκριμένου διατάγματος, καταργήθηκε το περί Απαγόρευσης της Αλιείας και της διέλευσης σκαφών στη Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή Αμαθούντας του 2017 (Κ.Δ.Π. 402/2017).

Πίνακας 2.5 Η Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή τεχνητών υφάλων στην Αμαθούντα, όπως οριοθετήθηκε μέσω του «περί Απαγόρευσης της Αλιείας και της Διέλευσης Σκαφών στη Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή Αμαθούντας Διάταγμα του 2017».

Πίνακας 2.6 Οι συντεταγμένες οριοθέτησης της Θαλάσσιας Προστατευόμενης Περιοχής τεχνητών υφάλων στην Αμαθούντα, οι οποίες περιλαμβάνονται στον «περί Απαγόρευσης της Αλιείας και της Διέλευσης Σκαφών στη Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή Αμαθούντας Διάταγμα του 2017».

Αμαθούντα – GPS Positions		
A/A	Name	GPS Position

Πίνακας 2.6 Οι συντεταγμένες οριοθέτησης της Θαλάσσιας Προστατευόμενης Περιοχής τεχνητών υφάλων στην Αμαθούντα, οι οποίες περιλαμβάνονται στον «περί Απαγόρευσης της Αλιείας και της Διέλευσης Σκαφών στη Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή Αμαθούντας Διάταγμα του 2017».

Αμαθούντα – GPS Positions		
A/A	Name	GPS Position
1	W3	34° 42.356002'N - 033° 08.156001'E
2	W2	34° 42.158999'N - 033° 08.154001'E
3	W1	34° 41.959003'N - 033° 08.159001'E
4	W0	34° 41.820275'N - 033° 08.160372'E
5	E0	34° 41.929999'N - 033° 09.000003'E
6	E1	34° 42.065118'N - 033° 09.002660'E
7	M	34° 42.191998'N - 033° 08.808002'E
8	E2	34° 42.389003'N - 033° 08.998997'E
9	E3	34° 42.545999'N - 033° 09.000001'E
10	WCARD	34° 42.195000'N - 033° 08.092000'E
11	ECARD	34° 42.265002'N - 033° 09.115001'E
12	SCARD	34° 41.861436'N - 033° 08.593960'E

Η πρώτη πιλοτική περιοχή με τεχνητούς υφάλους που δημιουργήθηκε στην Κύπρο, ήταν αυτή στη θαλάσσια περιοχή της Αμαθούντας, η οποία περιλάμβανε το αρχαίο λιμάνι της Αμαθούντας, καθώς επίσης και τον τεχνητό ύφαλο που δημιουργήθηκε εκεί (Τμήμα Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών, 2010). Μέσα στα επόμενα χρόνια, μέσω της επιτυχούς αξιοποίησης των οικονομικών πόρων που παρέχονταν από τα κονδύλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πραγματοποιήθηκε η εγκαθίδρυση κι άλλων Θαλάσσιων Προστατευόμενων Περιοχών με τεχνητούς υφάλους σε θαλάσσιες περιοχές στο Παραλίμνι, την Αγία Νάπα, στη Λεμεσό, αλλά και στην Πάφο. Επιπρόσθετα, μέσα στους επόμενους μήνες θα ακολουθήσει η δημιουργία του τεχνητού υφάλου Λάρνακας και της Πόλεως Χρυσοχούς.

Μέσα από τη δημιουργία ΘΠΠ με τεχνητούς υφάλους, το Τμήμα Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών στοχεύει στην αύξηση των αλιευτικών αποθεμάτων και στη μακροπρόθεσμη βελτίωση της αλιευτικής παραγωγής (Παγιάτας, 2012). Παράλληλα, στοχεύεται η προστασία κι ο εμπλουτισμός της θαλάσσιας βιοποικιλότητας, η αναζωογόνηση υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων, η πραγματοποίηση επιστημονικής έρευνας, η ευαισθητοποίηση του κοινού για την προστασία της θαλάσσιας ζωής, η προώθηση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης κι η προσέλκυση του καταδυτικού τουρισμού. {Παγιάτας, 2012 #113}

Σύμφωνα με τη Στρατηγική για τη δημιουργία των τεχνητών υφάλων, θα πρέπει να τηρούνται οι πιο κάτω προϋποθέσεις:

- i. Πρέπει να τοποθετούνται σε περιοχές κατάλληλες για την αύξηση των αλιευτικών αποθεμάτων.
- ii. Οι τεχνητοί ύφαλοι θα πρέπει να τοποθετούνται σε περιοχές οι οποίες να εκτείνονται από την ακτή, μέχρι και την ισοβαθή των 35-40 μέτρων, με στόχο την προστασία ολόκληρου του κύκλου ζωής των περισσότερων ειδών της παράκτιας ζώνης.
- iii. Πρέπει να τοποθετούνται σε θαλάσσιες περιοχές οι οποίες να είναι σε σχετικά κοντινή απόσταση απ' τα λιμάνια, τις μαρίνες ή τα αλιευτικά καταφύγια κτλ., να είναι ως επί το πλείστον υπήνεμες, και να μην πλήττονται από ισχυρά θαλάσσια ρεύματα.
- iv. Δε θα πρέπει να τοποθετούνται πάνω σε σημαντικούς οικοτόπους, όπως βραχώδεις βυθούς, εκτεταμένα λιβάδια Ποσειδωνίας κτλ.
- v. Πριν απ' τη δημιουργία τους είναι απαραίτητη η πραγματοποίηση μιας περιβαλλοντικής και χωροταξικής μελέτης, η οποία θα πρέπει να εγκριθεί απ' το Τμήμα Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών και το Τμήμα Περιβάλλοντος. Η έρευνα θα πρέπει να περιλαμβάνει μια περιγραφή των σημαντικών οικοτόπων της περιοχής, και μια καταγραφή των ειδών μακροπανίδας και μακροχλωρίδας της επιλεγμένης περιοχής. Επιπλέον, θα πρέπει να περιλαμβάνονται πληροφορίες για την ακριβή τοποθεσία στην οποία θα εγκαθιδρυθεί ο τεχνητός ύφαλος, καθώς επίσης και μια περιγραφή του γενικού πλάνου σχεδιασμού, και των υλικών που θα χρησιμοποιηθούν για τη συγκεκριμένη κατασκευή. Τέλος, θα πρέπει να συμπεριληφθεί και μια μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων η οποία να επικεντρώνεται στις ενδεχόμενες επιπτώσεις απ' τη δημιουργία του συγκεκριμένου τεχνητού υφάλου.
- vi. Στην περίπτωση που χρησιμοποιηθεί σκάφος για τη δημιουργία τεχνητού υφάλου, θα πρέπει να τεκμηριωθεί ως κατάλληλο για τέτοια χρήση, απ' την άποψη μεγέθους και κατασκευής.

2.3.2.5 Εθνικό νομοθετικό πλαίσιο για τα καταδυτικά πάρκα και τα υποβρύχια μουσεία

Μέχρι στιγμής, στην Κύπρο, το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο δεν περιλαμβάνει κάποιες νομοθετημένες κατευθυντήριες γραμμές για τη δημιουργία καταδυτικών

πάρκων κι υποθαλάσσιων μουσείων. Αν λάβουμε υπόψιν τα κύρια βήματα που ακολουθούνται σε αντίστοιχες περιπτώσεις, όπως για παράδειγμα για τη δημιουργία τεχνητών υφάλων, είναι εφικτό να προβλεφθούν κάποιες γενικές προϋποθέσεις (π.χ. ανάπτυξη στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων), οι οποίες ενδεχομένως να απαιτηθούν πριν τη δημιουργία ενός καταδυτικού πάρκου κι ενός υποθαλάσσιου μουσείου.

Όσον αφορά τα σύγχρονα ναυάγια, όπως για παράδειγμα το ναυάγιο Ζηνοβία, στη Λάρνακα, σύμφωνα το διάταγμα Κ.Δ.Π. 73/2018 που εκδόθηκε απ' τον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, απαγορεύεται η αλιεία με οποιοδήποτε τρόπο σε απόσταση μικρότερη των 500 μέτρων απ' το ναυάγιο Ζηνοβία το οποίο βρίσκεται στις συντεταγμένες 34° 53.6 Β, 033° 39.5 Α. Αντίστοιχα, σύμφωνα με τον περί ναυαγίων νόμο (ΚΕΦ.298), απαγορεύεται μεταξύ άλλων η αφαίρεση ή η μετακίνηση του ναυαγίου ή οποιουδήποτε τμήματος αυτού. Επιπρόσθετα, απαγορεύεται η απόκρυψη οποιωνδήποτε στοιχείων σχετικά με το ναυάγιο, κι η λεηλασία και καταστροφή αυτού με οποιοδήποτε τρόπο.

2.3.3 Εθνικό Νομοθετικό Πλαίσιο για την Αρχαιολογία

2.3.3.1 ΚΕΦ. 31 - Περί Αρχαιοτήτων Νόμος

Αρχικά, αξίζει να αναφερθεί ότι σύμφωνα με τον Περί Αρχαιοτήτων Νόμο (ΚΕΦ. 31), ως "αρχαιότητα" ορίζεται "κάθε αντικείμενο είτε κινητό είτε τμήμα ακίνητης ιδιοκτησίας, το οποίο αποτελεί έργο αρχιτεκτονικής, γλυπτικής, γραφικής, ζωγραφικής ή οποιασδήποτε γενικά τέχνης, το οποίο έχει παραχθεί, λαξευθεί, γραφεί, ζωγραφισθεί ή γενικά κατασκευασθεί με ανθρώπινη ενέργεια, με οποιοδήποτε τρόπο, και με οποιαδήποτε ύλη πριν από τα τελευταία εκατόν χρόνια και το οποίο βρέθηκε, ανακαλύφθηκε ή ανασκάφηκε στην Κύπρο, περιλαμβανομένων των θαλασσιών ζωνών της Κύπρου, και περιλαμβάνει κάθε τέτοιο αντικείμενο ή μέρος του το οποίο έχει προστεθεί, ανακατασκευασθεί, αναπροσαρμοσθεί ή υποκατασταθεί μεταγενέστερα".

Ως ενάλια αρχαιότητα, ορίζεται "η αρχαιότητα η οποία βρέθηκε, ανακαλύφθηκε ή ανασκάφηκε εντός των θαλασσιών ζωνών της Κύπρου". Επίσης, ως Ζώνες Προστασίας Ενάλιων Αρχαιοτήτων ορίζονται οι ζώνες οι οποίες ανακηρύσσονται με Διάταγμα του Υπουργικού Συμβουλίου, δυνάμει του άρθρου 18Γ του Νόμου ΚΕΦ. 31.

Σύμφωνα με το συγκεκριμένο νόμο εφαρμόζονται τα ακόλουθα:

- i. Όλες οι αρχαιότητες οι οποίες βρίσκονται εντός της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης και/ή της Υφαλοκρηπίδας της Δημοκρατίας, είτε έχουν ανακαλυφθεί είτε δεν ανακαλύφθηκαν κατά την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του Νόμου αυτού, αποτελούν ιδιοκτησία της Κυβέρνησης.
- ii. Οποιοδήποτε πρόσωπο το οποίο ανακαλύπτει αρχαιότητες εντός της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης και/ή της Υφαλοκρηπίδας της Δημοκρατίας, χωρίς να κατέχει άδεια δυνάμει του παρόντος Μέρους, υποχρεούται να ειδοποιήσει άμεσα το Διευθυντή σχετικά με την ανεύρεσή τους και να παρέχει όλες τις σχετικές πληροφορίες που κατέχει σχετικά με τις αρχαιότητες, περιλαμβανομένων των γεωγραφικών συντεταγμένων της τοποθεσίας όπου ευρίσκονται οι αρχαιότητες.
- iii. Κανένας δεν μπορεί να διενεργεί επισκοπήσεις για εξεύρεση αρχαιοτήτων ή να ανασκάπτει ή να μεριμνά ώστε να διενεργηθούν επισκοπήσεις για εξεύρεση αρχαιοτήτων ή ανασκαφές εντός της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης και/ή της Υφαλοκρηπίδας της Δημοκρατίας, χωρίς έγγραφη άδεια, που χορηγείται κατόπιν αιτήσεως, από το Διευθυντή.
- iv. Αίτηση για διενέργεια επισκόπησης για εξεύρεση αρχαιοτήτων ή ανασκαφής ή προώθηση διενέργειας επισκόπησης για εξεύρεση αρχαιοτήτων ή ανασκαφής εντός της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης και/ή της Υφαλοκρηπίδας της Δημοκρατίας υποβάλλεται στο Διευθυντή, τουλάχιστον δύο (2) μήνες πριν από την προτεινόμενη ημερομηνία έναρξης των επισκοπήσεων ή των ανασκαφών.
- v. Ο Διευθυντής εκδίδει άδεια για διεξαγωγή επισκόπησης για την εξεύρεση αρχαιοτήτων ή ανασκαφή, αφού συμβουλευτεί τις εμπλεκόμενες κρατικές υπηρεσίες, οι οποίες έχουν αρμοδιότητα στην Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη και στην Υφαλοκρηπίδα της Δημοκρατίας, και αφού ικανοποιηθούν τα ακόλουθα:
  - α) Ο αιτών κατέχει την απαραίτητη εκπαίδευση και πείρα και είναι ικανός να διενεργεί επισκοπήσεις ή ανασκαφές σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες επιστημονικές μεθόδους.
  - β) Ο αιτών συστήθηκε από έγκριτο επιστημονικό αρχαιολογικό οργανισμό ή ίδρυμα.

- γ) Έχει ληφθεί ικανοποιητική πρόνοια για την επιστημονική δημοσίευση των αποτελεσμάτων οποιασδήποτε προηγούμενης επισκόπησης ή ανασκαφής που διενεργήθηκε από τον αιτών.
- δ) Ο αιτών ή το πρόσωπο, ο οργανισμός ή το ίδρυμα εκ μέρους του οποίου ενεργεί ο αιτών είναι έτοιμο να επενδύσει στις προτιθέμενες εργασίες επισκόπησης ή ανασκαφές χρηματικό ποσό το οποίο, κατά τη γνώμη του Διευθυντή, είναι αρκετό για να επιφέρει ικανοποιητικά αποτελέσματα.
- ε) Οι σκοπούμενες εργασίες επισκόπησης ή ανασκαφές δεν θα προκαλέσουν οποιαδήποτε ζημιά στο θαλάσσιο περιβάλλον ή δεν θα επηρεάσουν την εξερεύνηση και εκμετάλλευση από τη Δημοκρατία των φυσικών της πόρων, ζώντων ή μη.
- vi. Ο Διευθυντής, κατά τη χορήγηση της σχετικής άδειας, δύναται να επιβάλει όρους και προϋποθέσεις για τη διενέργεια επισκόπησης για την εξεύρεση αρχαιοτήτων και/ή ανασκαφών, που δύναται να αναφέρονται στα ακόλουθα:
- α) Στη διάρκεια της άδειας.
- β) Στα πρόσωπα τα οποία εξουσιοδοτούνται να εκτελέσουν την επισκόπηση ή τις ανασκαφές.
- γ) Στα γεωγραφικά όρια εντός των οποίων θα εκτελούνται η επισκόπηση ή οι ανασκαφές.
- δ) Στα μέτρα που θα ληφθούν για την προστασία των αρχαιοτήτων που θα ανευρεθούν και στην τήρηση λεπτομερούς ημερολογίου και αποτύπωσης των διενεργούμενων επισκοπήσεων ή ανασκαφών και η υποχρεωτική λήψη φωτογραφιών ή άλλης παρόμοιας απεικόνισης.
- ε) Στα μέτρα που θα ληφθούν για να αποφευχθεί ή να μειωθεί η παρέμβαση στην εξερεύνηση και εκμετάλλευση από τη Δημοκρατία των φυσικών της πόρων, στην αλιεία ή σε άλλες θαλάσσιες δραστηριότητες.
- στ) Στα μέτρα για αποφυγή, μείωση και έλεγχο ρύπανσης του περιβάλλοντος.
- ζ) Στη δημοσίευση επαρκούς επιστημονικής αναφοράς επί των αποτελεσμάτων της επισκόπησης ή των ανασκαφών.
- η) Στη λειτουργία συστήματος AIS ή άλλου συστήματος, το οποίο να εκπέμπει πλήρη και ορθά στοιχεία του πλοίου το οποίο θα διενεργεί τις εργασίες

- επισκόπησης ή των ανασκαφών, για σκοπούς παρακολούθησης από τις αρχές της Δημοκρατίας.
- vii. Όλες οι αρχαιότητες οι οποίες ανευρίσκονται, παραδίδονται στο Διευθυντή μαζί με τα πρωτότυπα των ημερολογίων, των αποτυπώσεων και των φωτογραφιών.
  - viii. Το πρόσωπο προς το οποίο εκδίδεται άδεια δυνάμει των εδαφίων (1) ή (6) υποχρεούται να συμμορφώνεται με οποιαδήποτε απαίτηση των αρχών της Δημοκρατίας για επιθεώρηση της επισκόπησης ή των ανασκαφών αρχαιοτήτων ή της ανέλκυσης ναυαγίου και για έλεγχο αναφορικά με την τήρηση των όρων και προϋποθέσεων της εκδοθείσας άδειας.
  - ix. Η διενέργεια επισκόπησης για την εξεύρεση αρχαιοτήτων ή ανασκαφών δεν πρέπει να εμποδίζει καθιερωμένες οδούς ναυσιπλοΐας.

Επιπρόσθετα, τα ακόλουθα απαγορεύονται σύμφωνα με το συγκεκριμένο νόμο:

- i. Απαγορεύεται η αφαίρεση των αρχαιοτήτων ή, άλλως πως, παρέμβαση στις αρχαιότητες, χωρίς την προηγούμενη εξασφάλιση άδειας από το Διευθυντή.
- ii. Επίσης, εντός των καθορισμένων Ζωνών Προστασίας Ενάλιων Αρχαιοτήτων απαγορεύονται τα ακόλουθα:
  - α) Η κατασκευή οποιασδήποτε εγκατάστασης, τεχνητής νήσου ή άλλου κατασκευάσματος.
  - β) Η αγκυροβόληση πλοίων.
  - γ) Η διενέργεια αλιευτικών ή καταδυτικών δραστηριοτήτων, οι οποίες ενδέχεται να προκαλέσουν ζημιά ή άλλου είδους παρέμβαση σε αρχαιότητες.
  - δ) Η γεώτρηση, η χρήση εκρηκτικών ή η εισαγωγή επιβλαβών ουσιών στο θαλάσσιο περιβάλλον.
  - ε) Η οποιαδήποτε ενέργεια η οποία ενδέχεται να προκαλέσει ζημιά ή άλλου είδους παρέμβαση σε αρχαιότητες.
- iii. Απαγορεύεται, η ανέλκυση ναυαγίου που συνιστά αρχαιότητα, εκτός εάν εξασφαλιστεί προηγουμένως ειδική άδεια για το σκοπό αυτό από το Διευθυντή.

2.3.3.2 ΚΔΠ218/2016 – Οι περί της προστασίας Ενάλιων Αρχαιοτήτων Κανονισμοί του 2016

Αρχικά, αξίζει να αναφερθεί ότι σύμφωνα με τους περί της προστασίας ενάλιων αρχαιοτήτων κανονισμούς του 2016 (Κ.Δ.Π.218/2016), ως δραστηριότητα ενάλιων αρχαιοτήτων ορίζεται η διεξαγωγή επισκόπησης για την εξεύρεση ενάλιων αρχαιοτήτων, η ανασκαφή ενάλιων αρχαιοτήτων, η ανέλκυση ναυαγίου ή/και οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα η οποία σχετίζεται με ενάλιες αρχαιότητες.

Σύμφωνα με τους συγκεκριμένους κανονισμούς, τα πιο κάτω πρέπει να εφαρμόζονται, έτσι ώστε να επιτευχθεί η προστασία της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς:

- i. Ως πρώτη επιλογή προστασίας ορίζεται η προστασία των ενάλιων αρχαιοτήτων, μέσω της διατήρησής τους στο χώρο ανακάλυψής τους.
- ii. Για την πραγματοποίηση δραστηριότητας ενάλιων αρχαιοτήτων θα πρέπει να εξασφαλιστεί απ' το Διευθυντή η απαραίτητη άδεια, εφόσον κατά την κρίση του διασφαλίζεται η προστασία των ενάλιων αρχαιοτήτων, με αποκλειστικό σκοπό την προστασία και τη διατήρηση των ενάλιων αρχαιοτήτων, ή η αύξηση της γνώσης σχετικά με τις ενάλιες αρχαιότητες, αφού αξιολογηθεί το σύνολο των ενάλιων αρχαιοτήτων, η αρχαιολογική, ιστορική, καλλιτεχνική ή αισθητική τους αξία, καθώς και η ανάγκη διατήρησής τους για τις μελλοντικές γενιές.
- iii. Ο Διευθυντής δύναται να απορρίψει αίτηση για παραχώρηση άδειας δραστηριότητας ενάλιων δραστηριοτήτων ή να τερματίσει τέτοια δραστηριότητα, σε περίπτωση που διαπιστώσει ότι αυτή επηρεάζει τις ενάλιες αρχαιότητες πέραν του απαραίτητου βαθμού για την επίτευξη των σκοπών της εν λόγω δραστηριότητας.
- iv. Δεν απαγορεύεται η παροχή επαγγελματικών υπηρεσιών αρχαιολόγου, ή απαραίτητων παρεπόμενων προς αυτές υπηρεσιών, των οποίων η φύση και ο σκοπός τους τελούν σε πλήρη συμμόρφωση με τις διατάξεις του νόμου και των παρόντων κανονισμών, νοουμένου ότι υπάρχει η δέουσα εξουσιοδότηση εκ μέρους του Διευθυντή.
- v. Ο Διευθυντής είναι υπεύθυνος για την αποθήκευση ενάλιων αρχαιοτήτων που ανελκύονται στο πλαίσιο δραστηριότητας, σύμφωνα με τις διατάξεις των συγκεκριμένων κανονισμών, κατά τρόπο που να μην επηρεάζεται το

επιστημονικό, ή πολιτιστικό ενδιαφέρον, ή η ακεραιότητα του ανελκυσθέντος υλικού και να μην προκαλείται διατάραξη ή διασπορά αυτού.

- vi. Οποιαδήποτε επέμβαση στις ενάλιες αρχαιότητες, όπως και όλες οι σχετικές παρατηρήσεις θα πρέπει να καταγράφονται πριν, κατά τη διάρκεια και μετά το πέρας της δραστηριότητας, και να αποστέλλονται στο Διευθυντή σε τακτά διαστήματα, όπως ο ίδιος καθορίζει.
- vii. Κάθε δραστηριότητα θα πρέπει να διεξάγεται μόνο με τη χρήση μη καταστροφικών τεχνικών και μεθόδων επισκόπησης, οι οποίες θα πρέπει να προτιμώνται έναντι της μεθόδου ανέλκυσης των ενάλιων αρχαιοτήτων.
- viii. Σε περίπτωση που η ανασκαφή, ή η ανέλκυση ενάλιων αρχαιοτήτων κρίνεται από το Διευθυντή απαραίτητη για σκοπούς επιστημονικής έρευνας, ή για την προστασία των ενάλιων αρχαιοτήτων στο απώτερο μέλλον, οι χρησιμοποιούμενες μέθοδοι και τεχνικές θα πρέπει να είναι όσο το δυνατό μη επιβλαβείς, τόσο για το παράκτιο, και θαλάσσιο περιβάλλον, όσο και για τις ενάλιες αρχαιότητες, αλλά και να συνεισφέρουν στη διατήρησή τους.
- ix. Κατά τη διάρκεια διεξαγωγής δραστηριότητας, πρέπει να τηρείται λεπτομερές ημερολόγιο και να αποτυπώνονται οι διενεργούμενες επί μέρους δραστηριότητες να λαμβάνονται φωτογραφίες ή άλλη παρόμοια απεικόνιση, και να καταγράφονται λεπτομερώς όλες οι πολιτισμικές, ιστορικές και αρχαιολογικές πληροφορίες που προκύπτουν από τη δραστηριότητα.
- x. Ο Διευθυντής δύναται να επιτρέψει την επί τόπου πρόσβαση σε ενάλια αρχαιότητα από το κοινό, εκτός εάν κρίνει ότι τέτοια πρόσβαση δεν είναι συμβατή με την προστασία και τη διαχείριση των ενάλιων αρχαιοτήτων.
- xi. Για τη διεξαγωγή δραστηριότητας, σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου, απαιτείται ο προηγούμενος σχεδιασμός του έργου, ο οποίος κατατίθεται από τον αιτητή στο Διευθυντή, στο στάδιο υποβολής της σχετικής αίτησης, και η οποίος σχεδιασμός θα πρέπει να περιλαμβάνει:
  - a) Την προκαταρκτική μελέτη,
  - β) Την περιγραφή και τους σκοπούς του έργου.
  - γ) Τη μεθοδολογία που θα χρησιμοποιηθεί και τις τεχνικές που θα εφαρμοστούν.

δ) Την αναμενόμενη χρηματοδότηση, καθώς και την ικανότητα εξασφάλισης επαρκούς χρηματοδότησης του έργου, μέχρι την ολοκλήρωσή του.

ε) Το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα για την ολοκλήρωση του έργου.

στ) Τον επικεφαλής και τα μέλη της ομάδας που θα διεξάγει το έργο, τα προσόντα, και την εμπειρία του καθενός ξεχωριστά, καθώς και τις ευθύνες εκάστου.

ζ) Τον προγραμματισμό για μελέτη, έρευνα, ανάλυση και άλλες δραστηριότητες μετά το πέρας της επιτόπιας εργασίας.

η) Τις εισηγήσεις προς το Διευθυντή για τον καταρτισμό προγράμματος διατήρησης και συντήρησης των ενάλιων αρχαιοτήτων και της τοποθεσίας κ.α.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι κάθε δραστηριότητα πρέπει να διεξάγεται μόνο σύμφωνα με το σχεδιασμό του έργου, ο οποίος είχε προηγουμένως εγκριθεί από το Διευθυντή.

- xii. Σε περίπτωση κατεπείγοντος περιστατικού, ή τυχαίας ανακάλυψης, ο Διευθυντής δύναται να εξουσιοδοτήσει τη διεξαγωγή δραστηριότητας, περιλαμβανομένων μέτρων διατήρησης ή της δραστηριότητας μικρής χρονικής διάρκειας για τη σταθεροποίηση ειδικότερα ενάλιων αρχαιοτήτων χωρίς προηγούμενο σχεδιασμό, με σκοπό τη διάσωση και την προστασία των ενάλιων αρχαιοτήτων.
- xiii. Η διατήρηση και η συντήρηση θα πρέπει να διεξάγονται με τα τρέχοντα επαγγελματικά πρότυπα.
- xiv. Κατά τη διάρκεια διεξαγωγής δραστηριότητας, ή σε περίπτωση κήρυξης αρχαίου μνημείου, ή ζώνης προστασίας ενάλιων αρχαιοτήτων, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου, ο διευθυντής θα πρέπει να μεριμνήσει για την έκδοση από το Κέντρο Συντονισμού Έρευνας και Διάσωσης της Δημοκρατίας, αγγελία προς ναυτιλομένους.

Επιπρόσθετα, αξίζει να αναφερθούν και οι διάφορες απαγορεύσεις και ποινές που ορίζονται σε περίπτωση παραπτωμάτων:

- i. Απαγορεύεται η εμπορική εκμετάλλευση ενάλιων αρχαιοτήτων, η ανταλλαγή ενάλιων αρχαιοτήτων ως εμπορικό αγαθό, η μετακίνηση, διατάραξη, ή διασπορά αυτών.

- ii. Οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο απαγορεύεται να διεξάγει την οποιαδήποτε δραστηριότητα, στην περίπτωση που δεν έχει εξασφαλιστεί η κατάλληλη άδεια.
- iii. Οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο που πραγματοποιεί τα ακόλουθα είναι ένοχο ποινικού αδικήματος κι υπόκειται σε ανάλογη ποινή:
  - α) Μετακινεί, διαταράσσει, ή διασπείρει αρχαιότητες
  - β) Διεξάγει δραστηριότητα, παρά τη λήψη απόφασης από το Διευθυντή να τερματίσει τέτοια δραστηριότητα, λόγω του ότι επηρεάζει τις ενάλιες αρχαιότητες, πέραν του αναγκαίου για την επίτευξη των σκοπών της δραστηριότητας.
  - γ) Διεξάγει δραστηριότητα με καταστροφικές τεχνικές και μεθόδους επισκόπησης, οι οποίες έχουν απαγορευθεί απ' το Διευθυντή.
  - δ) Διεξάγει δραστηριότητα χωρίς να τηρεί λεπτομερές ημερολόγιο, κατάλληλη απεικόνιση και λεπτομερή καταγραφή όλων των πολιτιστικών, ιστορικών και αρχαιολογικών πληροφοριών.
  - ε) Παραλείπει να μεριμνήσει δεόντως ώστε η διεξαγωγή της δραστηριότητας να γίνεται μόνο υπό την καθοδήγηση, τον έλεγχο και την τακτική παρουσία ενός τουλάχιστον προσοντούχου αρχαιολόγου με ειδικότητα στην ενάλια αρχαιολογία και κατάλληλη επιστημονική κατάρτιση, ή παραλείπει να μεριμνήσει ώστε κατά πάντα χρόνο τα πρόσωπα τα οποία απαρτίζουν την ομάδα διεξαγωγής του έργου να είναι προσοντούχα και να έχουν επιδείξει ικανότητα ανάλογη με την ευθύνη που συνεπάγεται η εμπλοκή τους στο έργο.
  - στ) Παραλείπει να προβεί σε επιστημονική δημοσίευση των αποτελεσμάτων του εντός εύλογου χρονικού διαστήματος.
  - ζ) Σε περίπτωση σοβαρού ατυχήματος, κατά τη διάρκεια δραστηριότητας συνεπεία του οποίου τίθεται σε κίνδυνο ανθρώπινη ζωή, παραλείπει να ειδοποιήσει αμέσως το Κέντρο Συντονισμού Έρευνας και Διάσωσης.

2.4 ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ

2.4.1 Καταδύσεις αναψυχής

Οι καταδύσεις αναψυχής δεν απαγορεύονται στην Κυπριακή νομοθεσία. Εξαιρέση αποτελούν οι καταδύσεις σε λιμενικές περιοχές, για τις οποίες πρέπει να ληφθεί σχετική άδεια σύμφωνα με τον Νόμο 38/73 «Περί Αρχής Λιμένων Κύπρου», όπως έχει τροποποιηθεί, και τους Κανονισμούς περί Αρχής Λιμένων Κύπρου [Λειτουργία Περιοχών Λιμένων (ΚΔΠ 373/2016 και οποιουσδήποτε τροποποιητικούς). Η σχετική άδεια δεν περιλαμβάνει άδεια για διενέργεια κατάδυσης μέσα σε ναυάγια ιδιοκτησίας τρίτων.

Η διενέργεια κατάδυσης σε θαλάσσιο χώρο που έχει παραχωρηθεί από την Αρχή σε ιδιώτες/ιδιοκτήτες ναυαγίων επιτρέπεται σε μέλη του Συνδέσμου Καταδυτικών Κέντρων Κύπρου ή σε άλλους δύτες που διαθέτουν τα απαραίτητα προσόντα και πληρούν όλες τις απαραίτητες προϋποθέσεις για τη διεξαγωγή ασφαλούς κατάδυσης εντός και γύρω από τα ναυάγια, δεδομένου ότι δεν συντρέχει ουσιαστικός λόγος ασφάλειας και εξασφαλίζουν προηγουμένως την αναγκαία έγκριση από τον ιδιοκτήτη του ναυαγίου.

2.4.2 Άσκηση καταδυτικής δραστηριότητας σε οργανωμένους υποδοχείς

2.4.2.1 Θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές (ΘΠΠ)

Στις ΘΠΠ επιτρέπεται η υποβρύχια κατάδυση με βοηθητικές συσκευές αν πληρούνται τουλάχιστον μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Η κατάδυση διεξάγεται υπό την εποπτεία επαγγελματικού φορέα ή σωματείου/συνδέσμου που είναι εγγεγραμμένος στο σύνδεσμο καταδυτικών κέντρων ή στην Κυπριακή Ομοσπονδία Υποβρυχίων Δραστηριοτήτων.
- Η κατάδυση διεξάγεται υπό την εποπτεία επαγγελματικού φορέα που έχει εξασφαλίσει ετήσια άδεια για την διεξαγωγή νυχτερινών καταδύσεων.
- Η κατάδυση διεξάγεται από δύτες που έχουν εκ των προτέρων εξασφαλίσει άδεια/έγκριση του Διευθυντή του Τμήματος Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών.

- Η πραγματοποίηση υποβρύχιας κατάδυσης με βοηθητικές συσκευές επιτρέπεται μια ώρα πριν τη δύση του ήλιου μέχρι και μια ώρα μετά την ανατολή του και σε θαλάσσιες περιοχές που δεν καθορίζονται στο Παράρτημα VI του περί Αλιείας Νόμου, μόνο κατόπιν σχετικού αιτήματος προς τον Διευθυντή του Τμήματος Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών και μόνο από εγγεγραμμένα οργανωμένα σύνολα του Συνδέσμου καταδυτικών κέντρων ή κέντρων /συνόλων εγγεγραμμένων στην Κυπριακή Ομοσπονδία Υποβρυχίων Δραστηριοτήτων.

Σύμφωνα με το Εθνικό Διάταγμα Κ.Δ.Π. 234/2018 σχετικά με τον κανονισμό 14 για τη Θαλάσσια προστατευόμενη περιοχή της Λάρας, κατά την περίοδο μεταξύ 1ης Μαΐου και 31ης Οκτωβρίου απαγορεύεται η διέλευση και αγκυροβόληση σκάφους εντός των γεωγραφικών ορίων της Θαλάσσιας Προστατευόμενης Περιοχής της Λάρας. Εξαιρούνται οι κάτοχοι επαγγελματικής άδειας παράκτιας αλιείας μικρής κλίμακας. Εξαιρέσεις ισχύουν, επίσης, για όσους έχουν λάβει τη σχετική άδεια από τον Διευθυντή του Τμήματος Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών. Επίσης, στην παράκτια ζώνη της Θαλάσσιας Προστατευόμενης Περιοχής (Θ.Π.Π) Λάρας εφαρμόζονται μεταγενέστερες απαγορεύσεις. Συγκεκριμένα, απαγορεύεται για οποιονδήποτε χωρίς άδεια:

- α) Να εισέλθει ή να παραμείνει εντός αυτής της περιοχής κατά τη διάρκεια της ημέρας (από την ανατολή μέχρι το ηλιοβασίλεμα). Η είσοδος και η παραμονή εντός της περιοχής το βράδυ απαγορεύεται.
- β) Να οδηγεί ή να επιτρέπει σε κάποιον να οδηγεί όχημα στην αμμώδη παραλία αυτής της περιοχής.
- γ) Να τοποθετεί μια ξαπλώστρα, μια ομπρέλα, ένα τροχόσπιτο, μια σκηνή ή οποιοδήποτε άλλο παρόμοιο παραπέτο στην ακτή.

Στην Κύπρο έχουν εγκατασταθεί τεχνητοί ύφαλοι ως ΘΠΠ, οι οποίοι βασίζονται στην Στρατηγική για τη δημιουργία των τεχνητών υφάλων. Σύμφωνα με το συγκεκριμένο διάταγμα (Κ.Δ.Π. 403/2017 για το Δασούδι, αλλά και το [Κ.Δ.Π. 445/2017](#) για την Αμαθούντα) που διέπει τις δράσεις τους, απαγορεύεται η αλιεία με οποιοδήποτε τρόπο, στη θαλάσσια περιοχή του τεχνητού υφάλου. Επίσης, απαγορεύεται η διέλευση με οποιοδήποτε μηχανοκίνητο σκάφος, εκτός από σκάφη της Δημοκρατίας, σκάφη ασφαλείας που χρησιμοποιούνται από τους Ναυτικούς Ομίλους που υπάγονται

στην Κυπριακή Ιστιοπλοϊκή Ομοσπονδία, σκάφη κατάδυσης τα οποία φέρουν σημαία με βάση τους διεθνείς κανονισμούς κατάδυσης.

Με την εφαρμογή των συγκεκριμένων διαταγμάτων καταργήθηκε παράλληλα το διάταγμα του 2014 (Κ.Δ.Π.51/2014), περί της απαγόρευσης της αλιείας και της διέλευσης σκαφών σε καθορισμένες θαλάσσιες περιοχές, καθώς και το περί Απαγόρευσης της Αλιείας και της διέλευσης σκαφών στη Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή Αμαθούντας του 2017 ([Κ.Δ.Π. 402/2017](#)).

3 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΚΥΠΡΟΥ

3.1.1 Καταδύσεις αναψυχής

Σύμφωνα με το άρθρο 11 του Ν.3409/2005 η καταδυτική δραστηριότητα, επιτρέπεται σε όλη την ελληνική επικράτεια, εκτός από κηρυγμένους ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους και συγκεκριμένα οικολογικά ευαίσθητα θαλάσσια οικοσυστήματα.

Βάσει της Κυπριακής νομοθεσίας οι καταδύσεις αναψυχής επιτρέπονται σε όλη την επικράτεια, εκτός από λιμενικές περιοχές και ναυάγια ιδιοκτησίας τρίτων για τα οποία πρέπει να ληφθεί σχετική άδεια.

3.1.2 Άσκηση καταδυτικής δραστηριότητας σε οργανωμένους υποδοχείς

3.1.2.1 Θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές (ΘΠΠ)

Η άσκηση καταδυτικής δραστηριότητας δύναται να προβλέπεται εντός των ελληνικών ΘΠΠ ανάλογα με το καθεστώς προστασίας στο οποίο εντάσσονται. Έτσι, στις προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές του δικτύου Natura 2000, δύναται να περιλαμβάνονται ως επιτρεπόμενη δραστηριότητα στην Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη, ενώ στα Εθνικά Θαλάσσια Πάρκα δύναται να περιλαμβάνεται στον Κανονισμό Λειτουργίας.

Αντίστοιχα, στις ΘΠΠ της Κύπρου η υποβρύχια κατάδυση με βοηθητικές συσκευές επιτρέπεται υπό προϋποθέσεις.

Όσον αφορά τη βύθιση πλοίων, ναυαγίων, πλωτών ναυπηγημάτων ή άλλων τεχνητών καταφυγίων ιχθύων με σκοπό τη δημιουργία πυρήνα υποθαλάσσιας ζωής ή την εκπαίδευση ή ξενάγηση αυτοδυτών στην Ελλάδα επιτρέπεται υπό όρους και ειδικότερες προϋποθέσεις, οι οποίες δεν έχουν καθοριστεί έως σήμερα. Αντιθέτως, στην περίπτωση βύθισης / κατασκευής μόνιμου τεχνητού υφάλου το νομοθετικό πλαίσιο επιτρέπει την παραχώρηση του δικαιώματος χρήσης αιγιαλού, παραλίας, συνεχόμενου ή παρακείμενου θαλάσσιου χώρου ή του πυθμένα για το σκοπό αυτό.

Στην Κύπρο οι θαλάσσιες περιοχές με τεχνητούς υφάλους έχουν παρόμοιο νομοθετικό πλαίσιο με τις ΘΠΠ, αφού υπόκεινται σε συγκεκριμένους περιορισμούς (Στρατηγική για τη δημιουργία των τεχνητών υφάλων ως ΘΠΠ).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Secretariat of the Convention on Biological Diversity. 2018. History of the Convention [Online]. Available: <https://www.cbd.int/history/> [Accessed 28th December 2018].
- UNESCO. 2017. Underwater Cultural Heritage [Online]. Available: <http://www.unesco.org/new/en/culture/themes/underwater-cultural-heritage/2001-convention/official-text/> [Accessed 28th December 2018].
- Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO. 2012a. Ενάλια Πολιτιστική Κληρονομιά [Online]. Available: http://www.unesco.org.cy/Programmes-Enalia_Politistiki_Klironomia,GR-PROGRAMMES-04-04,GR [Accessed 28η Δεκεμβρίου 2018].
- Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO. 2012b. Κατάλογος Παγκόσμιας Κληρονομιάς [Online]. Available: http://www.unesco.org.cy/Programmes-Katalogos_Pagkosmias_Klironomias,GR-PROGRAMMES-04-01-02,GR [Accessed 28η Δεκεμβρίου 2018].
- Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO. 2012c. Σύμβαση Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς [Online]. Available: http://www.unesco.org.cy/Programmes-Symbasi_Pagkosmias_Politistikis_kai_Fysikis_Klironomias,GR-PROGRAMMES-04-01-01,GR [Accessed 28η Δεκεμβρίου 2018].
- Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης Των Ηνωμένων Εθνών. 2017. Ωκεανοί : Η Πηγή της Ζωής Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας, 20η Επέτειος (1982-2002) [Online]. Available: https://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=26267&Itemid=31 [Accessed 28η Δεκεμβρίου 2018].
- Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου. 2015. Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός - Θεσμικό πλαίσιο, Κύπρος, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου.
- Τμήμα Περιβάλλοντος. 2018a. Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιων Περιοχών [Online]. Available: http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environmentnew.nsf/page11_gr/page11_gr?OpenDocument [Accessed 28η Δεκεμβρίου 2018].
- Τμήμα Περιβάλλοντος. 2018b. Προστασία της Φύσης και Βιοποικιλότητα - Σύμβαση για την Ευρωπαϊκή Άγρια Ζωή και Φυσικούς Οικοτόπους (Bern Convention) [Online]. Available: <http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environmentnew.nsf/All/F60F4B62F40B85C2C225802F003C6A6D?OpenDocument> [Accessed 28η Δεκεμβρίου 2018].
- Τμήμα Περιβάλλοντος. 2018c. Προστασία της Φύσης και Βιοποικιλότητα - Σύμβαση για την Προστασία των Μεταναστευτικών Ειδών Πανίδας (CMS - Bonn Convention) [Online]. Available: <http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environmentnew.nsf/All/EC4E0BB25CA64E23C225802F003C6FCF?OpenDocument> [Accessed 28η Δεκεμβρίου 2018].
- Φατσής, Σ. 2012. Από την Συνθήκη της Βαρκελώνης στην Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών. Η Αειφορία στην Μεσόγειο, Αθήνα, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Τμήμα Ναυτιλιακών Σπουδών.

